

ISKRA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE »ISKRA« – KRANJ

12

1959

ISKRA

glasilo delovnega

kolektiva

tovarne elektrotehničnih

in finomehaničnih

izdelkov

»Iskra« Kranj

1959

št. 12

december

Izdaja:

Upravni odbor

Ureja:

Uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Boris Kryštufek

Naslov uredništva:

Tovarna »Iskra«

Gorenja Sava 6

telefon 231

(interna 425)

Naslovna slika:

Pogled s Krvavca

Foto:

Edo Primožič

Klišee izdelala:

klišarna ČP »Gor. tisk«

Kranj

Tisk:

ČP »Gorenjski tisk«

Kranj

Naklada:

3700 izvodov

LETNIK V.

VSEBINA

- 1960
- Razgovor dveh znancev
- Proizvodnja mora zadovoljiti potrebe tržišča — ing. Alojz Grčar
- Avtomatizacija — poslovno združenje za avtomatizacijo
- Nekoliko besed o gradnji obrata merilnih instrumentov v Otočah — Tone Seljak
- Elektrolizna obdelava kovin tudi v Iskri — Ivo Bril
- Poziv inštituta za zgodovino delavskega gibanja
- Izhodi iz tovarne med delovnim časom — Franc Logar
- Kažejo se obrisi prve obdelovalne serije — Julij Novljan
- Strelsko tekmovanje — IMR
- Seminar za obračun osebnih dohodkov
- Zanimivosti
- Enofazni in trifazni dvotarifni števec — ing. Franc Levovnik
- Spet nekaj statistike
- O nekaterih problemih naše prodajne servisne organizacije — Metod Rotar
- Z orodjarji po Avstriji — ing. Jože Teran
- Na 100 prebivalcev Zemlje so 4 telefonski priključki
- Iskri četrto mesto — I. V.
- Prenehanje delovnega razmerja
- Nova dvorana in pepelniki
- Industrijska kovinarska šola »Iskra«
- Novi stroji prihajajo — Julij Novljan
- Še nekaj zanimivosti
- Šport

1960

Vrsti naših uspehov smo priključili nov, velik uspeh, ki je izražen v velikem porastu proizvodnje in proizvodnosti dela v letu 1959.

Skladno s predvidenim razvojem našega podjetja v sklopu našega celotnega gospodarstva smo v letu 1959 postavili prve osnove bodočemu razmahu ISKRE z gradnjo naših novih tovarn avtoelektrike v Šempetru pri Novi Gorici in instrumentov v Otočah ter s pripravi za gradnjo tovarne usmerniških naprav v okraju Novo mesto. Prevzeli smo naloge, ki jih zmore ustvariti samo monoliten, discipliniran in odločen delovni kolektiv.

Krivično bi bilo naštevati vse tiste, ki so bistveno pripomogli k uspehom ISKRE v letu 1959. Napredovali smo na vseh področjih, kajti samo tako je bilo moč doseči celoten napredek. Zato je to uspeh celotnega ISKRINEGA kolektiva.

Tudi naloge, ki nas čakajo v letu 1960, lahko uspešno izvršimo samo kolektivno. Sleherni izmed nas bo moral dati od sebe še več in mnogi bodo morali prevzeti nove, zahtevnejše naloge. To pa zahteva nenehno izobraževanje in v letu 1960 jih bomo morali izvajati še bolj sistematično in učinkovito.

Tudi v letu 1960 moramo skrbeti za ponovno povečanje osebnega zadovoljstva in blaginje slehernega člana kolektiva. Te naloge ne smemo nikdar izgubiti iz vida, saj želimo imeti v vrstah našega kolektiva zadovoljne in srečne delovne ljudi.

Naj bodo vsi naši napori v novem 1960. letu usmerjeni k še večjemu tovariškemu sožitju v cilju nadaljnjega naglega gospodarskega razcveta ISKRE in k večanju osebne sreče članov njenega kolektiva.

V upanju, da bo tako, želimo celotnemu delovnemu kolektivu
ISKRE SREČNO NOVO LETO 1960

Upravni odbor

***Mnogo sreče, uspehov in zadovoljstva
v novem letu 1960
želi članom delovnega kolektiva***

uredniški odbor

»Zdravo, kako se fmaš?«

— Hvala, kar gre.

»Kje pa delaš?«

— V Iskri.

»V Iskri? Kaj pa delate tam v Iskri?«

— Vse mogoče, od dinamit za kolo do kinoprojektorjev in telefonskih central.

»Pojdiva kam, pa se malo pogovoriva. Povedal mi boš, kaj zanimivega iz vaše Iskre. Veš, zelo me zanima, kaj in kako delate?«

V Restavraciji sta se vsedla, naročila nekaj in se pričela razgovarjati.

»Tale Restavracija je tudi vaša?«

— Da. Nekakšen naš samostojen obrat, kot Počitniški dom v Ankaranu.«

»Kaj, tudi svoj počitniški dom imate!?«

Razgovor dveh znancev

— Da. In letovali nismo samo v Ankaranu. Tudi na otoku Hvaru v Vrboski smo imeli v najemu preko vse letošnje sezone hotel s 70 posteljami.

»Imate pa precej denarja?«

— Tu ni vprašanje samo denarja. Denar imajo več ali manj vsi delovni kolektivi. Rekel bi, da imamo več smisla za skrb za delovnega človeka in njegovo dobro počutje. No, v teh naših naporih nismo edini. V Kranju imajo vse večje tovarne na morju svoje domove, in morda celo na prikladnejših mestih od nas. Zato naši odgovorni ljudje že premišljujejo, da bi si tudi mi nekje zgradili še en počitniški dom, in kolikor se sliši, bi naj to bilo nekje okoli Lovrana, morda v Medveji. Odločeno še ni, upam pa, da se bo naš UO o tem pravočasno odločil in predlagal DS tako rešitev letovanja v naslednji sezoni 1960, ki bo bolj ustrezala celoletno. Veš, letos je bilo na Hvar le nekoliko predaleč.

ING. ALOJZ GRČAR

Proizvodnja mora zadovoljiti potrebe tržišča

Že nekaj časa opazamo, da možnosti prodaje stalno rastejo in da kljub povečani proizvodnji nismo v stanju proizvesti toliko, kolikor bi lahko absorbiralo tržišče. V preteklih letih je Iskra osvojila več panog proizvodnje s številnim asortimentom. Ta široki asortiment je bil za tiste čase nujen, saj je imela tovarna razmeroma velike kapacitete, potreba po posameznih izdelkih pa je bila majhna. Tekom časa so se pa potrebe po posameznih izdelkih povečale in tovarna v Kranju je postala premajhna, da bi lahko izdelala vse tisto, kar se trenutno zahteva od nje. Trenutno ne moremo proizvesti dovolj izdelkov avtoelektrike, instrumentov, kinoaparatur, ojačevalnih naprav in usmernikov. Za prihodnje leto se pa odpira velika perspektiva za povečanje proizvodnje telefonskih central.

V mesecu oktobru smo dosegli proizvodnjo v višini 715 milijonov dinarjev. Po podatkih prodajnega oddelka bi tržišče v prihodnjem letu rabilo naših izdelkov za preko devet milijard dinarjev, to se pravi, da bomo morali v prihodnjem letu proizvesti vsak mesec za približno 770 milijonov dinarjev. Povprečje proizvodnje v letošnjih 10 mesecih pa znaša 590 milijonov dinarjev. V prihodnjem letu bo potrebno torej proizvesti vsak mesec za 180 milijonov dinarjev več kakor letos.

Oddelek	Blagovna proizvodnja V 000 din			Skupna proizvodnja V 000 din		
	proizved.	predvid.	%	predvid.	proizved.	%
MA	108.816	126.810	116,6	108.816	131.970	121,3
MI	31.545	36.357	115,2	33.100	42.166	127,1
MK	42.870	66.581	155,3	42.870	66.308	154,9
MC	109.944	124.497	113,2	109.944	125.591	114,2
MU	22.810	35.000	153,7	28.810	38.432	133,5
MS	235.060	275.604	117,0	236.355	277.217	117,2
Sel. odd.	14.410	34.402	239,0	30.000	38.446	128,2
Odd. Lipnica	2.500	3.048	120,0	3.740	4.260	113,9
Ostalo	2.000	13.290	658,0	4.745	13.425	283,0
Skupaj	569.955	715.589	125,6	598.380	737.815	123,3

Proizvodnjo po posameznih oddelkih v prvih 10 mesecih letošnjega leta nam prikazuje naslednja razpredelnica.

Oddelek	Blagovna proizvodnja V 000 din			Skupna proizvodnja V 000 din		
	predvid.	proizved.	%	predvid.	proizved.	%
MA	873.771	1.031.286	118,3	883.011	1.050.597	120,0
MI	293.495	296.767	101,2	324.178	338.405	104,3
MK	511.337	560.330	109,8	513.337	566.241	110,4
MC	958.596	1.025.344	107,0	958.596	1.048.792	109,6
MU	269.615	320.388	119,0	323.915	356.506	110,0
MS	2.057.623	2.234.474	108,7	2.070.791	2.267.879	109,7
Sel. odd.	127.134	251.821	198,0	234.819	333.188	141,9
Odd. Lipnica	25.000	30.982	124,0	34.300	43.388	126,5
Ostalo	49.456	138.706	280,0	59.726	138.241	230,8
Skupaj	5.166.027	5.890.098	113,9	5.400.673	6.143.237	113,8

Razvidno je, da so v prvih 10 mesecih vsi oddelki tovarne prekoračili obveznosti, ki so jim bile naložene z mesečnimi zadolžitvami. Že do konca oktobra pa so letno zadolžitev blagovne proizvodnje dosegli naslednji oddelki: montaža avtoelektrike, montaža usmernikov, selenski oddelek in oddelek Lipnica. Montaža kinoakustika, montaža central in splošna montaža bodo letni gospodarski plan dosegle v prvi polovici meseca decembra, dočim za montažo instrumentov skoraj ni upanja, da bi dosegla gospodarski plan. Iz gornjih podatkov je razvidna tudi potreba na tržišču po posameznih izdelkih.

Kakor za pretekle mesece, pogledjmo tudi v tem mesecu primerjavo med proizvodnjo v letošnjem in lanskem letu. V naslednji razpredelnici je podana skupna proizvodnja po stalnih cenah za prvih 10 mesecev v letošnjem in lanskem letu.

Oddelek	Skupna proizvodnja v 000 din		
	Stalne cene		%
	1. 10. 1958	1. 10. 1959	
Montaža avtoelektrike	688.655	1.191.883	173,5
Montaža instrumentov	380.381	383.694	101,0
Montaža kinoakustike	914.824	880.266	96,3
Montaža tel. central	891.513	1.079.878	121,1
Montaža usmernikov	208.162	357.647	171,4
Montaža splošna	1.956.766	2.280.752	116,7
Oddelek Lipnica	24.600	43.388	176,1
Selenski oddelek	100.446	333.188	331,0
Ostalo	42.501	138.732	326,0
Skupaj	5.207.848	6.689.428	128,5

Pregled nam kaže, koliko je v posameznih oddelkih narasla proizvodnja v letošnjem letu. Posebno zanimiv je porast proizvodnje selenskih stavkov in usmerniških naprav, še posebno pa izdelkov avtoelektrike. Vidimo, da smo v letošnjih 10 mesecih proizvedli za 28,5 % več, kot v istem razdobju lanskega leta. Zato je odveč vsak strah, da ne bi izpolnili nalog, ki smo jih predvideli za prihodnjih 10 let.

»Kdo pa se pri vas toliko bavi s to letovanjsko politiko?«

— Sindikalna podružnica, oziroma letovanjska komisija pri IO.

»In kako je letos skrbela?«

— Imela je velike težave, ker so bile kapacitete omejene, prijavljenec za na morje pa je bilo kakih 30 odstotkov preveč in se zato niso mogli razvrstiti vsi. Veš, smo pa tudi muhasti. Vsi smo hoteli na morje v juliju in avgustu, in to v glavnem v tednu po plači. In zgodilo se je, da kljub takemu navalu vedno niso bila vsa ležišča zasedena. Tako je bilo v juniju in septembru, pa tudi v avgustu se je zgodilo, da so nekateri odpovedali zaradi takih in takih razlogov zad-

nji trenutek in zato kapacitete niso bile izkoriščene, kot bi bile lahko. Veš, prosta mesta v Ankaranu se vedno ne ujemajo z možnostjo koriščenja dopusta.

»Kaj pa tisti, ki so na tesnem z denarjem, kako pa so ti letovali?«

— Verjetno so bolj slabo letovali, kajti večina ne ve, da si pri tovarniški samopomoči lahko izposodijo vsak trenutek do 10.000 din s tem, da jih vrnejo v 6 mesecih. In menim, da bi z najetjem takega posojila prebrodil vsakdo trenutne težave in lahko odšel s svojo družinico na letovanje, posebno še, ker so cene v naših domovih kar primerne.

»Pravkar si nekaj rekel o tovarniški samopomoči, kaj je že to?«

— Imamo kar dve samopomoči. Tovarniško, ki je z zakonom določena, vanjo se steka nek procent dobička tovarne, ki se nato uporablja za posojila članom delovnega kolektiva in tudi za podpore, kolikor je kak član tega potreben. — Posojilo lahko dobi vsak v Iskri zaposleni, vedno do višine 10.000 dinarjev. — Druga pa je delavska samopomoč, ki deluje popolnoma samostojno ob skrbi IO sindikalne podružnice. Vsak član delovnega kolektiva je lahko član te samopomoči s tem, da redno mesečno vplaga v blagajno samopomoči najmanj 100 din. Glede na višino vloge pa član lahko dobi posojilo do 20.000 din, oziroma lahko vsak čas dvigne poleg posojila tudi vlogo, ki jo ima v blagajni. Posojilo pa mora vrniti v 6 mesecih, kar je pa včasih (ali pa vedno) precej težje, kot najeti posojilo.

»Ta pa prav rad verjamem. Vendar, kar si si sposodil, moraš pač tudi z obrestmi vrniti.«

— Ne! V tem se pa motiš, posojila so brezobrestna, zato se pa tudi vloga ne obrestuje. In če nekdo resnično ne more denarja vrniti, to se je že zgodilo, je to napravila namesto njega sindikalna podružnica.

»Vaša sindikalna podružnica, kot vidim, resno skrbi za delovnega človeka, njegovo ugodno počutje v kolektivu, doma in na dopustu. Zato pa mora imeti kar precejšen proračun, kaj?«

— Proračun je kar precejšen, saj se giblje nad 2 milijona. Kaj več o tem ti bom pa lahko povedal po rednem letnem občnem zboru naše sindikalne podružnice, ki bo kmalu po novem letu.

Sploh sva se zaklepetala, pogovorila pa se nisva še skoraj nič o delu, organizaciji in proizvodih Iskre. Mnenja sem, da se čez nekaj dni spet snideva in nadaljujeva pogovor. Ti je prav?

»Da! Kar danes teden naj velja! Čakaj, kie? Najbolje kar tu v Restavraciji.«

Prijatelja sta se poslovila z »nasvidenje danes teden«. In tudi mi upamo na nadaljevanje zanimivega pogovora.

Avtomatizacija -

poslovno združenje za avtomatizacijo

Poslovno združenje za avtomatizacijo so formirala naslednja podjetja v svrhu skupnega nastopanja na področju avtomatizacije:

1. »ISKRA« — Tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov — Kranj;
2. »IEV« — Industrija za elektroizvedbe — Ljubljana;
3. »TELEKOMUNIKACIJE« — Industrijsko podjetje elektro-zveze — Ljubljana;
4. »TELA« — Tovarna električnih aparatov — Ljubljana;
5. »NIKO« — Tovarna kovinskih in elektromehaničnih izdelkov — Železniki;
6. »TIO« — Tovarna industrijske opreme — Lesce in
7. Inštitut za elektroniko — Ljubljana.

Poslovno združenje ima svoj sedež v Ljubljani in posluje pod imenom »AVTOMACIJA«.

Združena podjetja so se s pogodbo obvezala, da bodo potom združenja in njegovih organov opravljala naslednje posle s področja avtomatizacije v gospodarstvu:

1. koordinacijo razvoja sistemov avtomatizacije njihovih komponent (sestavnih elementov);
2. skupno proizvodnjo določenih izdelkov, namenjenih za uvajanje avtomatizacije;
3. vsklajevanje proizvodnih programov posameznih podjetij, izbire tehnoloških postopkov in določevanje raziskovalnih nalog na področju avtomatizacije;
4. skupno izkoriščanje iznajdb in tehničnih izpopolnitev ter skupen nakup in uporaba licenc;
5. organizacijo skupnega centra za patentno službo, tehnično dokumentacijo in standardizacijo;
6. skupno nabavo surovin in materiala;
7. skupno opravljanje projektivnih, montažnih in remontnih del;
8. skupno organiziranje potrebnih tehničnih študijev in procesov ter izpopolnitev strokovnih kadrov doma in v tujini;

9. skupno podvzemanje ukrepov v namenu znižanja proizvodnih stroškov s skupnim primerjanjem in kontrolo medfaznih proizvodnih obračunov;

10. skupno izkoriščanje doseženega napredka proizvodnje;

11. koordinacijo investiranja za razvoj in proizvodnjo sredstev za avtomatizacijo;

12. koordinacijo in sodelovanje z drugimi združenji, biroji oziroma podjetji za avtomatizacijo, doma in v tujini;

13. organizacijo skupne reklame in propagande; skupno nastopanje na sejmih in razstavah s proizvodi s področja avtomatizacije;

14. skupno zbiranje in izkoriščanje podatkov ter analiz o stanju na tržišču.

Združenje upravlja upravni odbor, v katerem je vsako včlanjeno podjetje zastopano z dvema članoma, ki jih izvolijo delavski sveti združenih podjetij. Delo združenja vodi direktor komercialno-tehničnega biroja, ki je član upravnega odbora po svojem položaju.

Potrebna osnovna in obratovalna sredstva bodo Združenju zagotovila včlanjena podjetja iz lastnih sredstev, prav tako pa bodo tudi udeležena pri razdelitvi dohodka, ki ga ustvari Združenje.

Tov. Ivan Udovič, ki je s svojim hitrim in požrtvovalnim ukrepanjem preprečil večjo škodo ob požaru v lakirnici

Nekoliko besed o gradnji obrata merilnih instrumentov v Otočah

Ko izstopiš v Otočah pred prostori, ki jih preurejajo v naš obrat merilnih instrumentov, ti najprej vzbudi pozornost spominska plošča, postavljena od kolektiva bivše tkalnice v spomin ustanoviteljem, ki so za svobodo slovenskega naroda in zmago delavskega razreda darovali svoja življenja.

Med imeni ustanoviteljev so imena Tominc Ivan, Teran in Papež, ki so bili leta 1936 glavni organizatorji velike tekstilne stavke v Kranju. Ker so bila po končani stavki organizatorjem zaprta vrata v tovarne, so leta 1937 z napredno mislečimi sodelavci iz Stražišča ustanovili svojo tekstilno zadrugo in jo leta 1939 prenesli v novo zgrajeno stavbo v Otočah.

Po osvoboditvi je kolektiv te zadruge pristopil k razširitvi obratnih prostorov, dogradil novo halo z upravnimi in delavniškimi prostori v skupni površini 1.100 m². Vendar pa se je tako majhen kolektiv pri gradnji tako obsežne stavbe kmalu znašel v finančnih težavah, zato je OLO Kranj v skladu s smernicami razvoja industrije v našem okraju predlagal, da se tkalnica v Otočah združi s tovarno sukna v Zapužah, Iskra pa naj prevzame prostore tkalnice in ustanovi svoj obrat.

Tako je naše podjetje leta 1958 prevzelo kot brezplačen prenos osnovnih sredstev prostore bivše tkalnice.

K že obstoječim površinam bomo dogradili še okoli 2.000 m² površin in sicer v prvi etapi, ki se je že pričela okoli 1.000 m². Gradbeni stroški v prvi etapi bodo znašali okoli 85 milijonov dinarjev. Del teh stroškov v višini 65 milijonov bomo krili z investicijskim kreditom, ki nam ga je zagotovil OLO iz svojega investicijskega sklada.

Po programu bi morali pričeti s selitvijo obrata merilnih instrumentov s 1. majem 1960, vendar se bo to za nekaj mesecev zavleklo zaradi težav pri izdelavi dokumentacije (investicijski program, glavni projekt) in pri gradnjah, ki so že splošen pojav v našem gradbeništvu.

Po planu bo obrat merilnih instrumentov v Otočah dosegel leta 1965 1169 milijonov dinarjev blagovne proizvodnje, zaposloval pa bo 211 delavcev. V dokončni izgradnji pa okoli 2.614 milijonov dinarjev blagovne proizvodnje, od tega 1.700 milijonov dinarjev vrednosti proizvedeno v Otočah z okoli 350 zaposlenimi, 914 milijonov dinarjev pa v delih proizvedenih v centralnih obratih v Kranju.

Skupne investicije, oprema in gradnja bodo znašale okoli 265 milijonov dinarjev.

V letošnjem letu bo do strehe dograjen prizidek glavne hale ter bo s tem dana možnost, da se bodo ostala gradbena dela v glavni hali preko zime lahko nadaljevala, kar nam bo omogočilo preselitev proizvodnje instrumentov v prihodnjem letu. S tem pa bomo sprostili del prostorov, ki jih bo v prihodnje za izvršitev predvidenega programa, nujno potrebovala telefonija.

IVO GRIL

Elektrolizna obdelava kovin tudi v Iskri

Mnogokrat so se v svetu, kot pri nas v orodjarni, strokovnjaki ustavili pred problemom, kako obdelati zelo trde in žilave materiale, posebno karbidne trdine. Tudi vprašanje deformacije pri kaljenju kakega jekla je velik problem pri izdelavi orodja. Tu nam je pomagala tehnika z iznajdbo stroja za elektroerozivno obdelavo. Tudi pri nas je potreba nakazala nabavo enega stroja pri tvrdki AGIE v Švici.

S pomočjo novega elektroerozivnega načina smo se lotili obdelave z vso vnemo. — Pri navedenem načinu ne obdelujemo mehansko, temveč s pomočjo električnega toka. Elektroerozija nam daje možnost izdelave kovinskih materialov poljubne trdote ter možnost prenašanja obrisov elektrode na orodja z zadostno natančnostjo, obenem pa daje ta metoda obdelave izredne tehnološke sposobnosti.

Metoda elektroerozivne obdelave omogoča zlasti:

1. Ekonomično in hitro obdelavo kaljenih zlitin jekel, karbidnih trdin vseh vrst, katerih obdelava po kakšni drugi metodi je zelo težavna ali celo nemogoča.

2. Dokončno obdelavo s pomočjo erozije, kjer odpade vsaka naknadna termična obdelava predmeta.

V proizvodnji orodij se erozivna obdelava uporablja za izdelavo:

- a) Vsake vrste orodij za rezanje in štančanje
- b) Utopov za kovanje raznovrstnih oblik

c) Oblikovanje karbidnih trdin, stružnih nožev, večjih prstanov, najrazličnejših geometričnih oblik in podobno.

Še nekaj podrobnosti in posebnosti stroja. Naprava podajalnega gibanja je avtomatsko vodena, kar omogoča plavač stikala. Obratovanje stroja je navadno brez kontrole delavca, zato je to edinstven primer v našem podjetju. Stroj se v naprej določeni globini avtomatsko izklopi. Komandna plošča je lo-

čena od stroja in se radialno premika po želji za 180 stopinj okrog stroja. Točnost nastavitve elektrode na obdelovanec s pomočjo optičnega odčitavanja znaša 0,005 mm. Natančnost pri fini obdelavi znaša 0,01 mm, dočim je maksimalna hrapavost obdelane površine 1 mikron. Maksimalni odvzem kaljenega materiala (groba obdelava) znaša 500 mm na minuto. S pomočjo tega stroja je možno izžigati tudi navoje.

Poziv inštituta za zgodovino delavskega gibanja

V Ljubljani je osnovan republiški Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, ki je uredništvu poslal pričujoči članek z željo, da ga posredujemo članom našega kolektiva, kar smo seveda radi storili.

Novoustanovljeni Inštitut za zgodovino delavskega gibanja na Slovenskem nadaljuje delo, ki ga je začel Muzej narodne osvoboditve LRS v Ljubljani, ki je letos izdal 1. knjigo II. dela »Zbornika fotografskih dokumentov o boju KPS«.

V letu 1960 namerava izdati I. del tega zbornika, ki bo zajemal delavsko gibanje in dejavnost Komunistične partije v Sloveniji od začetkov delavskega gibanja pri nas (leta 1871 do leta 1941). V njem bodo objavljene vse pomembnejše fotografije, pa tudi faksimili letakov, časopisov, članskih kart itd., ki jih je doslej zbral in hranil Zgodovinski arhiv CK ZKS, ki se je vključil v inštitut.

Muzej narodne osvoboditve LRS, ki se je prav tako vključil v novoustanovljeni inštitut, bo v letu 1960 izdal 2. knjigo II. dela zgoraj imenovanega zbornika, ki bo zajemala razdobje narodnoosvobodilnega boja od novembra 1942 do septembra 1943.

V želji, da bi bilo objavljeno fotografsko-dokumentarno gradivo kar najbolj popolno in kar najvernejši odraz naše revolucionarne preteklosti, se obračamo na vse tiste, ki so v tem gibanju sodelovali in še hranijo tako gradivo, da ga izroče za objavo in s tem pripomorejo k izpolnitvi naše velike naloge. Dolžnost nas vseh je, da hranimo potomcem to gradivo s tem, da ga objavimo v reprezentativni knjigi, ki naj bo obenem našim šolam prepotraben učni pripomoček za vzgojo mladine, tujemu svetu pa naj v dostojni obliki predstavi naš boj za socializem in njegov prispevek k mednarodnemu socialističnemu gibanju.

Letošnja akcija ob 40-letnici KPJ in SKOJ je pokazala, da hranijo ljudje še mnogo dragocenega zgodovinskega gradiva, zato se ponovno obračamo na vse tiste, ki tako gradivo še imajo, da nam ga proti nagradi odstopijo ali pa ponudijo za preslikanje. Prosimo jih tudi, da nam hkrati s fotografijami pošljejo ustrezne podatke, to je, da kratko opišejo dogodek, ki ga fotografija predstavlja, posamezne pomembne osebe ali skupine, ki so na fotografiji, in točen čas dogodka ter podatke o avtorju fotografije, kolikor je poznan, da bi z navedbo avtorja fotografije podkrepili njeno avtentičnost.

Obenem pozivamo tudi vse fotografe (poklicne in amaterje), ki so v predvojnem obdobju spremljali naše napredno gibanje in posamezne dogodke v njem ter take posnetke še hranijo, da nam to sporoče!

Ker je večina gradiva že zbranega in obe knjigi že pripravljajo za izdajo, prosimo, da nam fotografije in pojasnila k njim sporočite čimprej, vsekakor pa do 1. januarja 1960, da bi kakšna pomembna fotografija ne ostala neobjavljena.

Vse fotografije in sporočila, ki se nanašajo na obdobje do leta 1941, pošljite na naslov: Inštitut za zgodovino delavskega gibanja na Slovenskem, Ljubljana, Trg revolucije 1, ali na telefon št. 23-571, interna 23, vse tiste, ki spadajo v obdobje narodnoosvobodilnega boja pa na naslov: Muzej narodne osvoboditve LRS, Ljubljana, Celovška cesta št. 23 telefon št. 20-393.

Izhodi iz tovarne med delovnim časom

Po predpisih sedaj veljavnega zakona o delovnih razmerjih (čl. 165 Uradni list FLRJ, št. 53/57) traja redni delovni čas za delavce 8 ur na dan oziroma 48 ur na teden, razen v tistih primerih, ki so izrecno določeni v tem zakonu. Izjem ne bomo naštevali, ker jih je preveč in jih tudi ne rabimo za to snov. Teh 8 ur je namenjenih za delo na tak način, da se delavcu nudi čim več možnosti za doseg čim večje produktivnosti.

Kljub vsem tem lepim predpisom pa zahtevajo čas, prilike in razvijajoči se tempo življenja, da še tako priden in vesten delavec ne more napraviti nemoteno vsak dan določenih 8 ur rednega dela, ker ne more biti izoliran od dogajanj in življenja okoli sebe.

V zvezi z vsemi temi okoliščinami je eden perečih problemov motenje rednega dela z izhodom med delovnim časom ali konkretnije rečeno, kateri izhodi iz tovarne so službeno upravičeni in potrebni in kateri izhodi se smatrajo kot neslužbeni — privatni. To vprašanje je važno z ozirom na to, ker vsa večja podjetja kontrolirajo izhode iz podjetja med delovnim časom in vodijo o tem statistiko. Zaradi izboljšanja in okrepitve delovne discipline ter zaradi povečanja produktivnosti dela pa nekatera podjetja čas odsotnosti z delovnega mesta po privatnem poslu ne vzamejo v obračun osebnega dohodka, temveč ga odtegnejo od mesečnih osebnih dohodkov, pri čemer je prizadet celo otroški dodatek.

Pri našem podjetju se po svoječasnem sklepu delavskega sveta osebni dohodek, ki odpade na čas odsotnosti med delom po privatnem poslu ne odbije od mesečnih prejemkov. Pač pa se vodi sedaj po Powers karticah točna evidenca in statistika glede službenih in privatnih izhodov iz tovarne, kakor tudi glede časa odsotnosti v tem svojstvu.

Kot izhod iz tovarne po privatnih poslih se smatra vsaka odsotnost v delovnem času, katero uporabi delavec za svoje osebne potrebe in namene izven tovarne. Kot privatni izhod delavca se smatra, kadar se ta odzove na poziv ali vabilo sodišča v svojstvu osumljenca, obdolženca ali obtoženca, kakor tudi zasebnega tožilca (na primer zaradi razžaljenja časti) v kazenskem postopku ali kot tožnik ali toženec v civilno pravnem postopku, kakor tudi kot stranka v upravnem postopku, administrativno - kazenskem postopku ali v postopku glede upravne spora. To-

rej povsod tam, kjer nastopa delavec kot privatna stranka, se smatra izhod iz tovarne po privatnem poslu.

Temu nasprotno pa se smatrajo kot izhodi po potrebi službe oz. za službene posle tisti izhodi in odsotnosti z delovnega mesta, ki jo napravi delavec za potrebe in koristi podjetja. Taki službeni izhodi so na primer:

Računovodja in blagajnik podjetja gresta v mesto v podružnico Narodne banke po denar za izplačilo mesečnega osebnega dohodka zaposlenim v tovarni.

Poštni oddelek pošilja vsak dan določeno osebo na poštni urad v mesto, da tam preda poštne pošiljke, namenjene za zunanja podjetja in urade, tam pa prevzame poštne pošiljke, namenjene za tovarno.

Pravni referent odpotuje v Ljubljano, da zastopa podjetje na razpravi, ki jo je razpisalo Višje gospodarsko sodišče v Ljubljani.

Taki in podobni primeri službenih izhodov se dogajajo vsak dan. Poleg teh čisto tovarniško službenih poslov, so pa tudi posli, ki jih mora opraviti državljan po splošni državljanski dolžnosti ali pa po posebnih predpisih z ozirom na svojo funkcijo. To so predvsem osebe, ki vrše javne funkcije v svojstvu sodnika porotnika, občasnega sodnika pri gospodarskem sodišču, narodnega poslanca, člana ljudskega odbora ali člana družbenega upravljanja. Tem osebam se v praksi priznava za opravljanje njihove funkcije izhod in odsotnost po službeni dolžnosti in ne po privatnem poslu.

V vrsto oseb, ki so dolžne po obstoječih predpisih, da se odzovejo pozivu državnih organov, spadajo predvsem priče, izvedenci in tolmači v kazenskem, civilnem ter upravnem postopku. Sem spadajo tudi osebe, ki so dolžne, da se javijo na poziv vojaških organov ali ustanov. To so predvsem vojaški obvezniki, kakor tudi njihovi svojci, ki so dolžni dati v primeru potrebe vojaškim organom potrebne podatke in pojasnila. Tudi tem osebam prizna praksa svojstvo službene dolžnosti za opravo tozadevnih poslov. Ne bi bilo namreč prav, če bi se smatrali taki posli kot privatni, ker ne gre za njihove osebne interese.

Priče, izvedenci in tolmači v kazenskem, civilnem in pravnem postopku imajo pravico zahtevati za svoj prihod na sodišče ali pred drugi državni organ pričnino, to je povrnitev stroškov, ki so zvezani z njihovim prihodom na sodišče oziroma pristojni urad in odškodnino za izgubo na zaslužku. V civilnem postopku nosi te stroške tista stranka, ki je priča, izvedenec ali tolmač predlagala. V kazenskem postopku pa založi sodišče te izdatke iz proračunskih sredstev. Po posebnem postopku se prizadetu podjetju, ki je izplačalo priči ali izvedencu celotni mesečni osebni dohodek, refundirajo (povrnejo) stroški priče itd. za odsotnost med delom. V primerih, kjer te refundacije ni, je pa stvar podjetja, da to uredi v okviru svoje organizacije.

Pravni referent:

Franz Logar

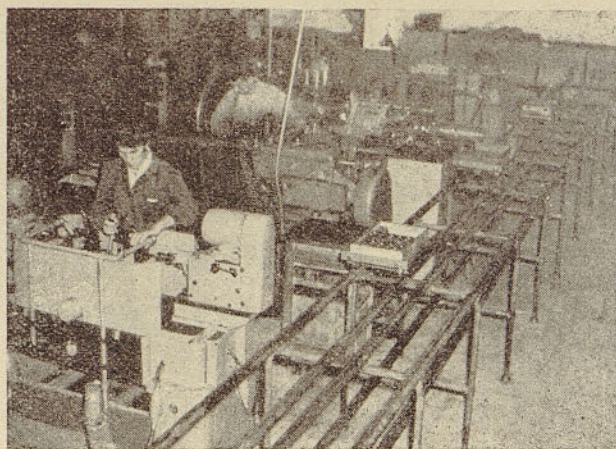
JULIJ NOVLJAN

Kažejo se obrisi prve obdelovalne linije

Malokatera panoga v našem proizvodnem programu je napravila tako hiter skok v količinah, kot ravno avtoelektrika.

V tem se vidi nagel napredek naše motorne industrije, obenem pa velika skrb same države za čim večjo proizvodnjo traktorjev za naše kmetijstvo ter želja državljanov, da bi se v čim večjem številu vozili v svojih avtomobilih.

V takli situaciji pa je morala naša tovarna hitro ukrepati, kajti drugače bi jo lahko povozilo kolo časa. Zanimivo je namreč dejstvo, da ni še dolgo tega, ko se je v tovarni razpravljalo o tem, ali naj se avtoelektrika sploh dela ali naj jo zaradi premajhnih količin izločimo iz proizvodnje. V novih okoliščinah pa se ravno tej panogi odpirajo svetle perspektive. Avtoelektrični deli so povečini veliki in potrebujejo veliko prostora. Zaradi obstoječega načina proizvodnje pa dele preveč prevažamo iz stroja v kontrolo, skladišče in zopet na stroj. Pri tem je veliko notranjega transporta in zastojev, kar je razumljivo, ker stroje medtem zasedemo z drugim delom. Rešitev za zadovoljitev tega pa je vodila tovarno v rekonstrukcijo obstoječih obratov. No, po daljšem času so stroji, predvideni za avtoelektriko, le pričeli prihajati v tovarno. S tem pa stvar proizvodnje še ni urejena. Da pospešimo čas obdelave delov, bodo stroji razmeščeni v našo prvo obdelovalno linijo. Pri obdelavi delov v liniji pa odpadejo vsi medfazni prevozi delov v skladišče in kontrolo. V tem pa bomo prihranili precej prostora in drugega izgubljenega časa. Ker je to naš prvi poizkus, prakse v tem pogledu pa mi še nimamo, bo do končne ureditve linijske obdelave in montaže delov trajalo gotovo še nekaj časa. V našo prvo obdelovalno linijo pa ne bodo zajeti vsi deli, ki pridejo v poštev v avtoelektriki. Zaenkrat bomo obdelovali le okrove, pokrove in gredi, ki nam zaradi svoje velikosti vzamejo pri starem načinu obdelovanja največ delavniškega prostora. Pri tej prvi obdelovalni liniji bomo preizkusili vse priprave in naprave ter na sploh odpravili vse pomanjkljivosti, ki so pri projektiranju takih naprav neizbežne.

Prve stroje smo že pričeli postavljati v predvideno zaporedje. Polovi čevlji pa tečejo že po predvidevanjih, le da moramo zaradi vskladitve časov napraviti še nekaj novih vpenjalnih naprav.

Kar se bomo pri tem naučili, nam bo brez dvoma koristilo pri uvajanju izpopolnjenih obdelovalnih in montažnih linij v novem obratu, v Šempetru pri Novi Gorici.

Strelesko tekmovanje

Strelnska družina Iskre je priredila v nedeljo, 8. novembra 1959 veliko strelnsko tekmovanje z vojaško puško na strelišču v Struževem. Tekmovanje je bilo organizirano v počastitev 40. obletnice ZK in 29. novembra Dneva republike. Za to priliko je tovarna podelila zelo lep prehodni pokal, ki bo prešel v trajno last ekipe, ki si ga bo osvojila trikrat zaporedoma ali petkrat v presledkih. To srečanje najboljših kranjskih ekip se bo torej ponavljalo vsako leto in bo postalo, če smemo reči, neuradno prvenstvo mesta Kranja.

Tekmovanje je potekalo v redu ob razmeroma ugodnem vremenu. Kljub temu pa niso bili doseženi boljši rezultati, ker je bilo tekmovanje letos iz objektivnih razlogov organizirano zelo pozno, poleg tega pa še trofejna municija, s katero so streljali. Mislim, da so iz teh razlogov rezultati opravičeni. Zmagala je ekipa Iskre v postavi: Lozar, Černe, Malovrh, ing. Rode in Klemenčič. Ekipno je bilo doseženih 400 krogov v treh položajih (leže, kleče in stoje). Med posamezniki je bil najboljši tov. Košnik Stane iz SD Sava z 92 krogi pred Malovrhom 91 krogov in Černetom 85 krogov.

Na tem tekmovanju so sodelovale naslednje strelnske ekipe: »Sava« in »Iskra«.

V letošnjem letu so torej strelci SD Iskre upravičili svoj renome in si za eno leto osvojili pokal tovarne Iskre.

IMR

Seminar za obračun osebnih dohodkov

Po sklepu UO je bil v mesecu septembru in oktobru prirejen seminar za administratorke, ki sodelujejo pri obračunu osebnih dohodkov. Seminar je organiziral izobraževalni center s sodelovanjem organizacijskega biroja.

Uspeh obračuna je v največji meri odvisen od tega, kako je izpolnjena osnovna dokumentacija, ki jo oddelki pošiljajo v Powers oddelok. Od kvalitete osnovne dokumentacije pa ni odvisen le obračun osebnih dohodkov, temveč v isti meri vsa nadaljnja strojna obdelava kot podlaga za statistiko in knjigovodstvo. Napake, ki so zapažene med samo obdelavo dokumentacije ali pa celo šele potem, ko so že dokončno izdelane tabele in pregledi, je zelo težko popravljati. Napake te vrste vedno povzročajo velike težave in motnje v Powers oddelku. Za strojno obdelavo dokumentacije je tudi zelo važno, da je enotno popolnjena ter da se enaki poslovnimi dogodki v različnih oddelkih obravnavajo na isti način.

Neenotnost pri izpolnjevanju dokumentacije za obračun osebnih dohodkov in število napak je v zadnjem času stalno naraščalo. Eden od vzrokov je bil v tem, da so se administratorke v mnogih oddelkih pogosto menjale, da so prevzemale delo mlajše tovarišice, ki so prihajale na novo v oddelke in v podjetje sploh, ne da bi se z delom temeljiteje spoznale. Tako je bilo v času seminarja 30 % takih, ki to delo opravljajo manj od 1 leta, kar je za spoznavanje oddelka zelo malo. Tudi razne spremembe so različni oddelki izvajali različno. Zaradi takega stanja je UO na predlog organizacijskega biroja sklenil:

1. da je treba za vse administratorke izvesti tečaj ter da morajo vse, ki imajo opravka z obračunom osebnih dohodkov položiti izpit in

2. da se na teh delovnih mestih sme izvesti zamenjava samo z odobrenjem finančnega sektorja, ki bo poskrbel za primerno izobrazbo nove uslužbenke.

Namen omenjenega seminarja je bil torej izboljšati kakovost dela na tem občutljivem področju. Zaradi tega je bil seminar povsem praktičnega značaja. V približno dvajsetih urah so udeleženke dobile podrobna ustna in pismena navodila o tehniki izpolnjevanja dokumentacije v zvezi s personalno evidenco v oddelku in z obračunom BOD. Na seminarju so bili praktično izdelani nekateri tipični primeri. 50 udeleženk seminarja je ob zaključku položilo izpit.

Kako sodijo obiskovalke same o svojem seminarju?

Vse udeleženke seminarja so izpolnile anketno polo, na kateri so izrazile svoje mišljenje o svojem delu, razmerah do sodelavcev, o seminarju in drugo.

Ker je bilo na seminarju tudi nekaj takih, ki do sedaj še niso imele stika z obračunom BOD, njihovi

vih glasov v anketi nismo upoštevali. V rezultatih ankete je torej skupno upoštevano 40 tečajnic.

Anketa je jasno pokazala, da je bil seminar umešten, saj jih je 90 % izjavilo, da so seminarji potrebni, a le 10 % je bilo takih, ki jim je vseeno, če seminarji so ali ne. Zanimivo je tudi, da je 75 % obiskovalk mišljenja, da so izpiti potrebni ali pa vsaj niso proti temu, da se izpiti prirejajo.

Glede same izvedbe seminarja so udeleženke izjavile:

seminar je bil koristen 98 %; (bil je zelo koristen 43 %); izvedba seminarja je bila dobra 100 %; (bila je zelo dobra 22 %); predavanja so bila razumljiva 82 %; seminar je bil zadosti izčrpen 55 %; način podajanja snovi dober 98 %; (bil je zelo dober 28 %); dolžina seminarja je bila primerna 83 %; naučilo se je nekaj novih stvari 93 %.

Analiza teh odgovorov kaže, da je bila izvedba seminarja za večino zadovoljiva, vendar pa je pri mnogih še vedno ostalo precej nerešenih in nerazumljivih vprašanj in problemov. Iz tega je mogoče zaključiti, da je podobne seminarje treba res temeljito pripraviti in tvarino podati na čim nazornejši način, poslužujoč se sodobnih učnih metod in pripomočkov, katerih je bilo na obravnavanem seminarju mogoče premalo.

Sodba obiskovalk seminarja o svojem delu in o razmerju do svojih sodelavcev

Odgovori na razna vprašanja v tej zvezi kažejo v glavnem naslednje rezultate:

delo (obračun BOD) jim je všeč 65 %; delo jim ni všeč 15 %; tega dela se je naveličalo 10 %; pri delu imajo precej težav 50 %; pri delu nimajo ovir 70 %; želijo biti premeščene k drugemu delu 22 %; šef jim pomaga pri delu 72 %; šef jim nikoli ne pomaga 28 %; razmere v oddelku so dobre 98 %; (razmere so zelo dobre 48); odnos izplačilnega oddelka je dober 83 %; (odnos je zelo dober 25 %); odnos Powers je dober 98 %; (odnos je zelo dober 43 %).

Iz navedenih odgovorov lahko zaključimo, da so na teh delovnih mestih v glavnem zaposlene tovarišice, ki jim ta vrsta dela odgovarja in ga ne želijo zamenjati. Vendar pa so med njimi tudi takšne, ki bi šle rade k drugemu delu. Te tovarišice ne morejo delati z istim uspehom kot ostale, ker jim manjka najvažnejše, namreč veselje do dela, ki ga opravljajo.

Tako so tiste, ki jim delo ne ugaja posebno, navedle naslednje vzroke:

delo je preveč odgovorno 2; delo ni zanimivo 3; je preveč opravka z ljudmi in stalne spremembe 5 (od 14 tovarišic)

Te uslužbenke bi morale same preudariti, katero delovno mesto bi bilo zanje ugodnejše in same zaprositi za premestitev, merodajni organi v podjetju pa bi jim morali pri tem pomagati.

Zelo važen je odnos uslužbencev v tistih oddelkih, s katerimi imajo administratorke po naravi največ opravka.

Kaj mislijo obračunovalke osebnih dohodkov o svojem osebnem dohodku?

Na navedenena vprašanja smo dobili naslednje odgovore:

tarifna postavka ni sorazmerna z odgovornostjo 48 %; tarifna postavka ni sorazmerna z ostalimi delovnimi mesti 25 %; na tarifno postavko nimajo pripomb, odnosno se jim zdi sorazmerno pravilno odmerjena 27 %.

Od tistih, ki nimajo pripomb, je ena zaposlena več kot dve leti, medtem ko so vse ostale novinke.

Kot je iz rezultata razvidno, je sodba večine, da njihovi osebni dohodki niso sorazmerni z njihovim delom. S tem v zvezi bi bilo potrebno razjasniti nekatera vprašanja, ki bi nam pomagala objektivno reševati ta problem. Delovna mesta, kjer se izpolnjuje dokumentacija, so tesno povezana z mehanizacijo administracije v podjetju. Prav gotovo je

zgrešeno mišljenje, da je pri ročnih sistemih potrebna na podobnih delovnih mestih bolj kvalificirana delovna sila, kot v podjetjih z veliko mehanizacijo. Pri ročnem sistemu je ves poudarek na rutinskem delu, dokumentacija potuje iz rok v roke, vsak uslužbenec je v svojem delu rutiniran, zato tudi kot človek opazi mnoge napake, ki so jih povzročili drugi pred njim. Podatki so vnešeni predvsem v obliki tekstov, na katerih je napake vizuelno lažje ugotoviti. Pri strojnih obračunih je situacija drugačna. Ko je dokument popolnjen in kontroliran, potuje v strojno obdelavo. Strojni obračun je sicer točen in zanesljiv, vendar v celoti odvisen od tega, kakšna je izvirna dokumentacija, kajti stroj je med obdelavo ne more popravljati, medtem ko jo ljudje, ki stroje nadzorujejo, popravljajo z velikimi motnjami v poslovanju. Na dokumentaciji te vrste so razni teksti običajno stranskega pomena in služijo bolj za orientacijo, medtem ko igrajo številčni podatki odločilno vlogo. Podatke te vrste je težje kontrolirati, a možnost napak je dosti večja. Iz navedenih razlogov je torej v interesu podjetja, da ukrene vse, kar je potrebno, da bi bila osnovna dokumentacija, ki je bila edina osnova vseh evidenc in analiz, čim boljša. Zasedba delovnih mest, kjer se dokumentacija izpolnjuje, je pri tem osnovnega pomena, stimulacija teh ljudi pa je z njo v zvezi.

NEW YORK HERALD TRIBUNE October 20th 1959

Sovjetski znanstveniki trdijo, da so položili temelje za gradnjo cenениh in enostavnih strojev, ki bodo razvijali do enega milijona konjskih sil.

V sporedu o »znanosti in tehnologiji«, ki so ga prenašali krajevno, je moskovski radio poročal, da je skupina znanstvenikov in tehnikov razvila poskusni model nove tipe stroja za rabo v avtomobilih, traktorjih, ladjah, letalih in v nekaterih vrstah stacioniranih strojev. Poskusni model razvija 1000 konjskih sil.

Kakih podrobnosti o novem modelu niso navedli, pripomnili pa so, da: »je bila tako ustvarjena znanstvena podlaga za gradnjo strojev nove vrste, ki bodo razvijali do enega milijona konjskih sil.«

Poročilo pravi, da je novi stroj »kompakten in enostavne konstrukcije. Zvečine ga je moči zgraditi iz cenene aluminija, uporablja pa lahko najcenejše vrste goriva kot je na primer odpadno olje.«

MIH

Puhan Milan

UVAJANJE GLASBE V TOVARNISKE PROSTORE

Težko je najti človeka, ki bi ga glasba pustila neprizadetega, ki deluje dražeče. (Zvok je dražljaj, ki preko bobniča in labirinta učinkuje izrazito dražeče, ker povzroča spremembe v mišični napetosti in refleksih. Povečana mišična napetost deluje navadno

ugodno na količino dela.) Posebno primerna je glasba pri enakomerno ponavljajočih se delih, če je delo zelo avtomatizirano, deluje zelo povoljno celo čitanje črtic, romana in podobno. Gotovo je, da glasba ali tudi čitanje, napovedovanje zelo poveča budnost pozornost, podžiga človeka, zato ni čudno, če so ugotovljene mnoge pozitivne zveze s povečano storilnostjo. Industrializirane dežele Zapada in tudi pri nas so jo že v mnogih podjetjih uvedli. 5 do 10 odstotkov povprečno povečanje proizvodnje je bilo posledica uvajanja glasbe v tovarne.

zanimivosti

Priporočajo pa glasbo pri delu na tekočem traku, pri montažah, risalnicah, pri kontroli, pakiranju, v laboratorijih, celo pri pisarniškem delu, predvsem pri daktilografkah.

Seveda bo ves uspeh odvisen od zmernosti in izbire sporeda. Ob različnem času je primerna glasba (zjutraj drugačen program — koračnice — kot v bolj poznih urah proti koncu delovnega dneva), za izbiro je važno tudi, da se pazi na glasbo, ki bo primerna raznim oddelkom montaži, produkciji (kjer bo verjetno možna samo ob odmorih).

SOVJETSKA ZVEZA JE IZDELALA SNOV, KI JE TRŠA OD JEKLA

Sovjetski kemiki so izdelali »stekleno mikro kristalno snov«, ki je trša od zlitin jekla in lažja kot aluminij — poroča moskovski radio.

Pravijo, da prenese snov, imenovana sitall, ogromne razlike temperatur in jo bodo uporabljali za raznovrstne izdelke, med drugim tudi za izdelavo cevi, krogličnih ležajev in ognjevarnih sten (zidov).

New York Herald Tribune
European Edition
October 9th 1959

Turizem prinaša obilo deviz, je pravzaprav nekakšen izvoz vsake države, ki se peča s to pomembno gospodarsko panogo.

Tako razpolagajo neke države z naslednjimi razpoložljivimi kapacitetami:

Italija 1.134.777 postelj, Francija 1.379.240 postelj, Avstrija 224.929 postelj, Švica 185.000 postelj in Jugoslavija 37.575 postelj.

In še: Opatija ima za obiskovalce na razpolago 2391 postelj, Bad Gastein 7500 postelj.

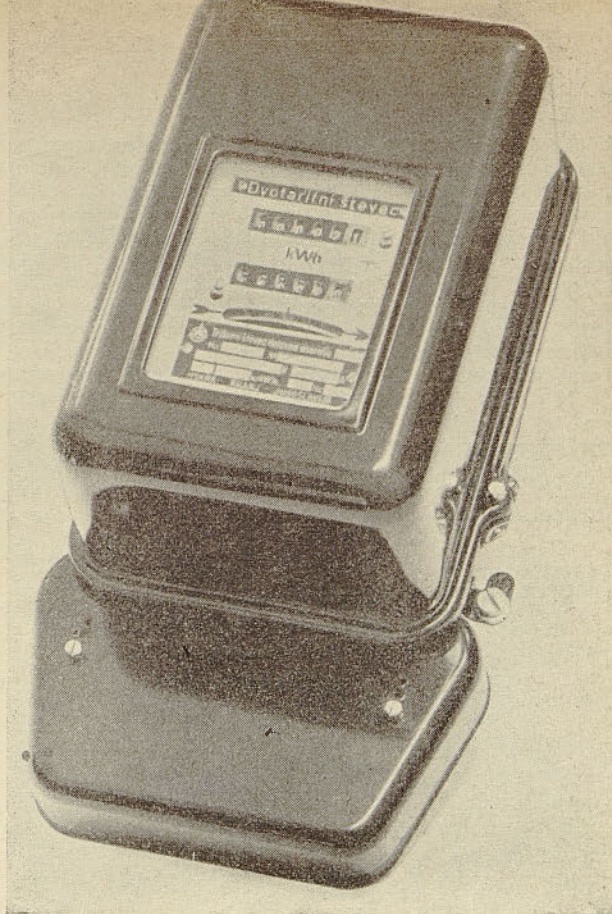
Devizni priliv iz te panoge gospodarske dejavnosti je bil v letu 1958: Italija 381 milijonov dinarjev, Švica 255 milijonov dinarjev in Jugoslavija 12 milijonov dinarjev.

V naslednjih letih bomo v Jugoslaviji investirali znatna sredstva za povečanje turističnih zmogljivosti, kar se bo še ugodneje odrazilo na prilivu deviz in še hitrejšem dvigu našega življenjskega standarda.

ING. FRANC LEVOVNIK

Enofazni in trifazni dvotarifni števc

Foto: Edo Primožič

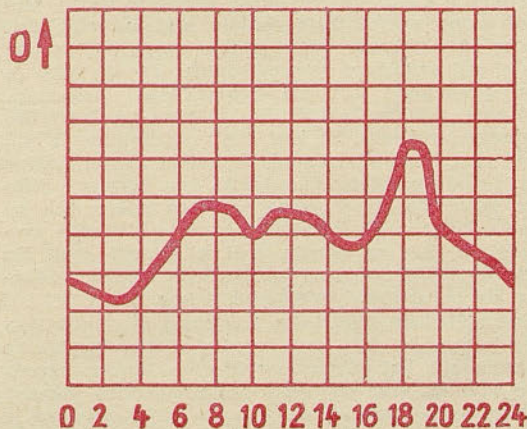

Z uredbo Zveznega izvršnega sveta o novih tarifah za električno energijo je bila tudi širša javnost obveščena o možnosti uporabe cenejše električne energije v nočnih urah. Ta način obračunavanja električne energije pa je bil v Sloveniji že dalj časa veljaven. Različne tarife se prilagodijo glede na možnost dobave oziroma proizvodnje električne energije potrošnikom.

Da bomo lažje razumeli, zakaj so vpeljane te razlike v ceni, si moramo pogledati oziroma karakterizirati dobavitelja električne energije. Kot je znano, je naše visokonapetostno omrežje z daljnovodi povezano z vsemi javnimi elektrarnami, ki predstavljajo dobavitelja energije za splošno porabo. Elektrarne pa delimo v kalorične in vodne. Slednje se delijo v dve skupini, t. j. akumulacijske in pretočne elektrarne. Pretočne elektrarne predstavljajo tisto vrsto elektrarn, ki imajo razmeroma majhne akumulacijske vodne bazene v primerjavi s porabljeno vodo ter morajo obratovati skoraj tako kot se spreminja vodostaj rek. Akumulacijska elektrarna pa predstavlja, kot že sama beseda pove, elektrarne z velikimi akumulacijskimi bazeni vode, ki lahko akumulirajo vso vodo, ki jo dovedejo reke. V naši državi predstavlja čisto akumulacijsko elektrarno HC Vinodol. Elektrarna Moste pa ima le tedensko akumulacijo. Izmed vseh naštetih vrst elektrarn se samo akumulacijska elektrarna lahko brez izgub prilagodi potrošnji električne energije, medtem ko ostali dve le z izgubami.

Da bomo lažje razumeli, kaj pomeni nihanje obtežbe v električnem omrežju, si pogledajmo diagram porabe električne energije za nek poljuben delavni dan. Kot vidimo, nastopajo maksimalne obremenitve v dopoldanskih in večernih urah. Za te maksimalne obremenitve pa morajo biti zgrajene tudi električne centrale, da lahko nudijo vsakemu potrošniku zahtevano energijo. Potrošnja in maksimalno nastopajoča konica moči pa predstavljata dva bistvena elementa pri določanju cene električne energije. Čim bolj je enakomerna poraba tekom dneva ali leta, tem manjši so tudi stroški za eno kWh. Zato bi bilo za nekatere elektrarne n. pr. kalorične elektrarne idealno, da bi obratovale ves čas s konstantno močjo. Upoštevati

pa se mora pri tem zopet, da pri teh elektrarnah nastopajo tudi stroški za pogonsko kurivo, ki poveča cene električne energije. Pri vodnih elektrarnah, ker se v nasprotnem primeru mora neizkoriščena spuščati preko jezovnih zapornic elektrarn. Zaradi tega se izkoriščajo kalorične centrale popolnoma samo v času konic, ostalo obremenitev pa krijejo vodne elektrarne, kolikor pač imajo na razpolago vode. Ker predstavljajo glavnega dobavitelja električne energije v Sloveniji ravno pretočne elektrarne, je vezana proizvodnja energije skoraj direktno na vodostaj rek. Iz diagrama obremenitve lahko ugo-

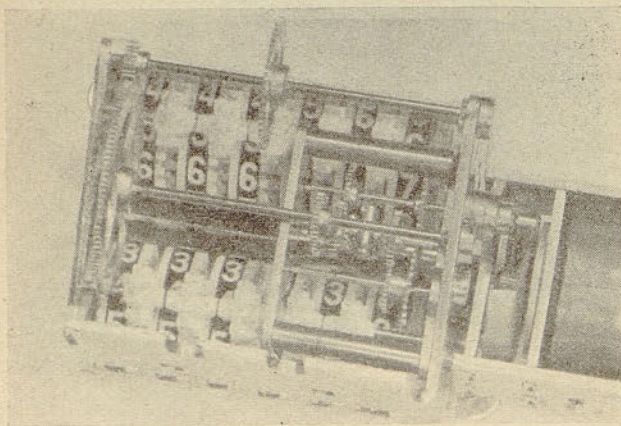

tovimo, kako niha potrošnja, s tem pa tudi proizvodnja električne energije v elektrarnah. Ker pa morajo kalorične centrale tekom celega dneva obratovati zaradi njihove specifičnosti z neko določeno obremenitvijo, se dogaja, da morajo pretočne vodne elektrarne prepuščati v času najmanjših obremenitev, t. j. ponoči neizkoriščeno vodo preko zapornic. Da bi se temu izognili, se želi povečati potrošnja električne energije v času najmanjših

Kot smo videli iz diagrama, je spreminjanje tarife odvisno od dnevnega časa. Da se lahko razbere, koliko energije je nekdo potrošil po eni ali pa drugi tarifi, mora imeti potrošnik poseben večtarifni števec, ki je lahko eno- ali trifazen, odvisno pač od potrošnika. Poleg števca pa mora imeti potrošnik še stikalno uro ali frekvenčno časovno odvisni rele, ki krmili rele večtarifnega številčnika.

Glede na dejstvo, da se je v naši državi uvedel dvotarifni sistem obračunavanja električne energije, se bo tudi naša proizvodnja večtarifnih števcov usmerila prvenstveno na izdelavo dvotarifnih eno- in trifaznih števcov.

Ce si bolj površno pogledamo razliko med običajnim eno- in dvotarifnim števcem, jo bomo opazili samo na vgrajenem številničku. Medtem, ko se pri enotarifnem števcu opazi od zunaj samo ena vrsta števil, se pri dvotarifnem opazi dve vrsti števil, ki podajajo porabo po različnih tarifah.

Številčnik dvotarifnega števca

Foto: Edo Primožič

Kolikor se je zunanji izgled dvotarifnega števca le malo spremenil od enotarifnega, toliko bolj pa se bo spremenila notranjost števca pri našem enofaznem enotarifnem števcu. Upoštevati se pač mora čas, v katerem je bil konstruiran naš enofazni enotarifni števec. Dejstvo je, da takrat ni bila večtarifna politika zaračunavanja cen tako poznana, poleg tega pa tudi ni bilo bistvene razlike v cenah med tarifami. Dnevna energija je bila namreč po 2 dinarja, nočna pa po 1 dinar. Poleg tega pa je še tedaj veljalo pravilo, da se smejo enofazni števci priključevati samo potrošnikom, kateri nimajo priključne moči večje od 4 kW, kar pa je znatno manj, kot jo ima vsaj malo elektrificirano gospodinjstvo. Zaradi tega se takrat ni predvidela varianta dvotarifnega enofaznega števca. Kakor sem že omenil, je bistveno za dvotarifni števec njegov številčnik. Ta ima dve vrsti kolutov, ki sta izmenično vklopljeni odvisno od vklopnega stanja relejne tuljavnice. Zobato predležje številčnika ima vgrajeno diferencialno predležje, ki omogoča nemoten pogon ene ali druge vrste kolutov. Ti številčniki morajo biti zelo precizno izdelani, kar se odraža tudi v njihovi ceni. En dvotarifni številčnik stane na inozemskem tržišču približno toliko kot en enofazni dvotarifni števec.

Glede na velikost številčnika in okrova že obstoječega števca se je morala naša konstrukcija enofaznega števca precej spremeniti, kot je razvidno iz slike. Nosilno ogrodje, ki je bilo dosedaj pri vseh naših izvedbah števcov iz pločvine zakovičeno ali varjeno, bo sedaj izdelano iz tlačno brizganega liva, kar bo imelo znatne prednosti v izdelavi. Gonilni sistem števca ostane nespremenjen. Samo njegova namestitve pa se spremenijo, kar pa ni bistvene važnosti za funkcijo števca. Isto je tudi z zaviralnim magnetom. Nova je tudi izvedba priključnice. Od priključnice se namreč zahteva, da ima poleg normalnih sponk še pomožno sponko za krmilni krog relejne tuljavnice številčnika. Brez tega namreč ni možno preklapljati številčnika.

Pri trifaznem števcu pa se je že pri osnovni konstrukciji enotarifnega števca upoštevala ta varianta. Zato je pri tem tudi znatno manj sprememb. Glavno spremembo predstavlja poleg številčnika le nosilec številčnika, ki mora biti prilagojen uvoženemu dvotarifnemu številčniku. Poleg tega se pojavljajo še malenkostne spremembe na nosilnem ogrodju. Ostali deli števca pa ostanejo nespremenjeni.

Kakor sem že omenil, mora biti poleg dvotarifnega števca tudi stikalna ura. Ta posreduje s svojim mehanizmom in stikalom točne časovne intervale, v katerih se izvrši preklap dvotarifnega številčnika.

Stikalno uro predstavlja precizni urni mehanizem z vgrajenim stikalom. Urni mehanizem se poganja preko vzmeti, ki jo napenja običajno mali asinhroni ali sinhroni motorček, tako da ni odvisen od postržbe. Urni mehanizem, katerega tek kontrolira precizna nemirka, ima dnevno ploščo, ki se zavrti enkrat v 24 urah. Na tej plošči se nahajajo stikalni jahači, ki direktno ali preko mehanskega vzvodka vključujejo ali izključujejo stikala. Stikalne jahače na plošči se lahko poljubno namesti. Ena stikalna ura običajno zadostuje za krmiljanje 20 dvotarifnih števcov. To se lahko izkoristi v blokkih, kjer se namesti centralna stikalna ura.

Poleg stikalnih ur pa se v mnogih deželah uvaža omreženo frekvenčno časovno odvisno krmiljenje. Namesto stikalnih ur so posebni releji, ki se vključujejo in preklapljajo z daljinskim krmiljenjem. To ima še posebno prednost, ker se lahko čas preklopa tarife spreminja iz enega mesta.

V Jugoslaviji je vpeljan čas za nočno tarifo od 22. do 6. ure zjutraj. V tem času pa mora — ako želite imeti obračun po dveh tarifah — potrošnja energije znašati vsaj 10 odstotkov celokupne vrednosti. V inozemstvu predstavljajo glavno potrošnjo nočne energije bojlerji in toplotne akumulacijske peči. Seveda pa mora imeti bojler dosti velik volumen, da imajo toplo vodo preko celega dneva. Ker se mora v nasprotnem primeru segrevati voda z energijo, ki se obračunava po višji tarifi, kar pa ni v interesu potrošnika. Zato je v trenutnih razmerah nabava dvotarifnega števca z uro iz ekonomskega stališča dokaj dvomljiva, vsaj kolikor se nahajajo v stanovanjih malolitražni bojlerji.

Spet nekaj statistike

Na prebivalca so porabili v posameznih državah bombaža, volne in kemičnih vlaken v letu 1956:

v ZDA 15,33 kg, v Veliki Britaniji 11,57 kg, v Švici 9,71 kg, v Franciji 9,17 kg, v Avstriji 7,48 kg, v Belgiji 7,26 kg, v Grčiji 5,49 kg, v Jugoslaviji (leta 1959) 4,51 kg.

Povprečje Zahodne Evrope 8,17 kg povprečje Vzhodne Evrope 6,00 kg.

Perspektivni razvoj naše tekstilne industrije v naslednjih letih pa kaže izboljšanje v pogledu proizvodnje in potrošnje tekstilnih izdelkov.

Ta porast proizvodnje bo omogočil, da bo narasla potrošnja perila v letu 1971 na 6,64 kv. metra (letos 1,44 kv. metra), oblek na 2,84 kv. metra letos 0,78 kv. metra, skupaj tekstila na 8,46 kg (letos 4,51 kg), kar bo že nekaj več kot je letošnje evropsko povprečje.

O nekaterih problemih naše prodajne servisne organizacije

O naši prodajno servisni organizaciji, ki v svojem polnem obsegu posluje od začetka leta 1958, se v poslednjem času vse več razpravlja. Od zadnje letne konference ZK naše tovarne pa je tej organizaciji posvečena večja pozornost tovarniških organov upravljanja in političnih organizacij, zlasti sindikata. Celotna organizacija in njeni kadri so deležni še posebne skrbi in pomoči našega glavnega direktorja. Prav tako se posveča vse večja pozornost razvoju te organizacije in njenim problemom v komercialnem sektorju. Ta organizacija se je letos še izpopolnila tudi kvantitativno, saj smo pred kratkim na novo odprli predstavništvo v Sarajevu, oziroma novo zgrajene lokale za to predstavništvo. Na ta način je sedaj, vsaj kar se tiče izgradnje, stvar zaključena. Seveda pa nove naloge, zlasti pa perspektive razširjanja proizvodnje, ustvarjajo tudi nove pogoje za delo te organizacije, vsled česar je dopustiti možnost, da bo potrebno ustanoviti še predstavništvo za LR Črno goro v Titogradu, ker moramo upoštevati izreden obseg investicij, ki se v tej republiki vlagajo v nove industrijske objekte in te-

lekomunikacije. Nadalje se kaže potreba, da se v nekaterih močnejših centrih tudi izven republiških glavnih mest ustanavljajo neki pomožni organi, zlasti za servisno službo na prvi stopnji. Taka situacija je na primer že skoraj dozorela v Mariboru.

V letošnjem letu je bil prvič postavljen tudi obvezni prodajni plan za posamezna področja. Izvršitev tega plana seveda ni edini pokazatelj, vendar je pomemben. Plan se izvršuje na dva načina, prvič po direktni prodaji preko veleprodajnega skladišča in industrijske prodajalne in drugič preko prodaje, ki jo izvrši tovarna za tisto področje. Rezultati, doseženi do konca oktobra kažejo, da se planske naloge tudi v prodajno servisni mreži izvršujejo, kar je seveda samo logična posledica že večkratnih letošnjih ugotovitev o velikem povpraševanju po naših izdelkih in s tem v zvezi o velikih uspehih v prodaji, ki so seveda logična posledica izrednih rezultatov, doseženih v proizvodnji. Niže navedena razpredelnica nam naj pokaže, kako se izvršuje ta plan po posameznih področjih:

Predstavništvo	Plan		Izvršitev plana per 31. oktober 1959			
	letni	per 31. 10. 59	po trgovini		skupno	%
Ljubljana	1,082.725	902.270	275.976	872.333	1,148.309	127
Beograd	2,096.408	1,746.730	406.016	1,754.516	2,160.532	124
Reka	250.647	208.725	116.012	184.670	300.682	144
Skopje	411.181	342.650	153.790	137.357	281.147	82
Sarajevo	800.882	667.351	—	450.776	450.776	68
Zagreb	1,301.994	1,084.995	308.657	481.351	790.188	73
	5,943.777	4,952.721	1,250.451	3,881.183	5,131.634	104

Iz navedene razpredelnice je razvidno, da Reka, Ljubljana in Beograd zelo dobro stojijo z izvršitvijo letošnje planske naloge. Slabša je situacija v Skopju, Sarajevu in Zagrebu. No, iz te primerjave je treba takoj izvzeti Sarajevo, ker so bili poslovni prostori, kot že navedeno, dokončani šele oktobra in gre torej le za prodajo, doseženo preko tovarne na to področje, kar je tudi razvidno iz gornje razpredelnice.

V Skopju je računati, da bo naloga izpolnjena, četudi je precej obilna. Naše predstavništvo v Skopju pa sicer zelo uspešno vrši predstavniško funkcijo naše tovarne na Makedonskem tržišču, vsled česar so v toku razgovori o poslih zelo velikega obsega,

kar bo vsekakor dalo ugoden rezultat. Na tem področju bo potrebna le še večja pomoč tovarne. V Zagrebu gre slaba izvršitev predvsem na račun nerealnega plana, delno pa tudi na račun nekaterih internih težav v tem predstavništvu. S pravočasno intervencijo se položaj izboljšuje. To najbolj vidimo iz primerjave, da je bila polletna naloga izpolnjena samo 59 %, sedaj 10-mesečna pa že s 73 %.

Za izvršitev te prodajne naloge, opravljanja predstavniških funkcij tovarne in za servisno službo po panogah telefonije, kinoakustike, v novjšem času pa tudi za avtoelektriko, je prodajno servisna

organizacija razpolagala na dan 30. septembra 1959 z naslednjo kadrovsko zasedbo:

Skupaj zaposlenih po stanju 30. septembra 1959 — 225 oseb, od tega:

a) v predstavništvih:

VS	9
SS	11
NS	6
KV	5
Skupaj	31

b) v veleprodajnih skladiščih

VS	1
SS	12
NS	4
PU	2
KV	1
PK	8
Skupaj	28

c) v industrijskih prodajalnah:

SS	9
PU	6
KV	1
Skupaj	16

d) v montažno servisnih obratih:

VS	5
SS	12
NS	10
PU	1
VK	18
KV	93
PK	10
NK	1
Skupaj	150

Taka zasedba seveda ni ustrezajoča, zlasti manjka kadrov s tehnično komercialno prakso, za tem stenodaktilografov in pa seveda v servisni službi dejansko visokokvalificiranih montažnih kadrov. Ta organizacija pa se seveda razvija vzporedno s to-

varno, vsaj morala bi se, vsled česar imamo tu ob povečanju nalog splošnega obsega, kakor tudi ob uvajanju novih kadrov, številne probleme. Tu gre predvsem za organizacijske in kadrovske težave. Glede organizacije se nam vsiljuje kot nujno iskati racionalnejše oblike. Obstoječa organizacija je namreč v nekaterih svojih elementih predraga, zvezana s preveliko režijo. Prav tako je vprašanje produktivnosti dela tudi tu zelo aktualno in morda moramo prav tu v najkrajšem času zelo resno razmišljati tudi o novih oblikah nagrajevanja, ker obstoječi sistem še vedno vse premalo upošteva dejanski prispevek posameznika k skupnemu rezultatu in pa dejansko dosoženi dohodek po posameznih področjih.

Najobsežnejša je v okviru prodajnega dela seveda problematika veleprodajnih skladišč in industrijskih prodajal. Tu se imperativno postavlja problem rentabilnosti industrijskih prodajal. Praksa kaže, da za nas ni ugodno, da sta to dve poslovni enoti. Na predstoječi letni konferenci imamo zato namen razpravljati o združitvi teh dveh enot v eno s tem, da element maloprodaje, kolikor sploh nastopa v našem primeru, združimo v veleprodajno skladišče, s čimer bodo obstoječi prostori lahko tudi mnogo bolje prišli do izraza kot stalni razstavniki prostori, kjer bo možno pripraviti vse potrebne demonstracije, kar danes iz čisto tehničnih razlogov zaradi prezasedenosti teh prostorov in sedanjega načina poslovanja v pretežni večini ni mogoče. Seveda bo s tem v zvezi potrebno rešiti vrsto organizacijsko tehničnih problemov, zlasti še z registracijami in poslovanjem po odlokih posameznih občinskih odborov, o uvedbi posebnega davka na maloprodajni promet. To pa seveda ne sme biti razlog, da ne bi rešili problema, ki je očitno. Posebno pri tem zasledujemo še pocenitev organizacije, to je znižanje stroškov, ker bo možno v združenem poslovanju delno zmanjšati osebje in tudi sicer bodo odpadli nekateri režijski stroški in pa dvojno delo.

Naše predstavništvo ima vse bolj nalogo predstavljati našo tovarno pri vseh forumih in seveda odjemalcih svojega področja. Povečani obseg nalog, zlasti še perspektive, na podlagi katerih bo potrebno dosednji obseg plasmana najprej podvojiti, zatem pa kar pomnožiti s 5 do 10, ustvarjajo tudi, da tako rečem, samo po sebi fiziognomijo šefa našega predstavništva. Povsem jasno se kaže, da je to izredno zahtevna naloga, ki zahteva tudi izredno sposobne kadre. Pri tem pa gre za to, da se je pokazalo kot v celoti pravilno stališče, da morajo tu biti tudi kadri, ki sledijo današnjemu družbenemu dogajanju in ki opravljanje svoje strokovne funkcije vedno in pravilno združujejo s splošno politiko podjetja in s prizadevanji naše socialistične družbe. Tu ne gre za neko forsirano politiko usmerjanja, temveč za čisto potrebo, izhajajočo iz današnjih družbenih odnosov. To smer bomo morali zelo odločno podpirati in v tem smislu pomagati, da po posameznih področjih dosežemo take kadrovske zasedbe, ki bodo temu poimovanju oblike in vsebine dolžnosti šefa predstavništva ustrezale. V ostalem pa mi v predstavništvih predvsem rabimo res kadre, ki bodo v strokovnem

pogledu na višini. Zategadelj se kot problem postavlja naš skupen tovarniški prispevek k vzgoji teh kadrov, pri čemer bo tudi tu potrebno misliti na dopolnilne specializacije, zlasti za kadre z visokošolsko izobrazbo.

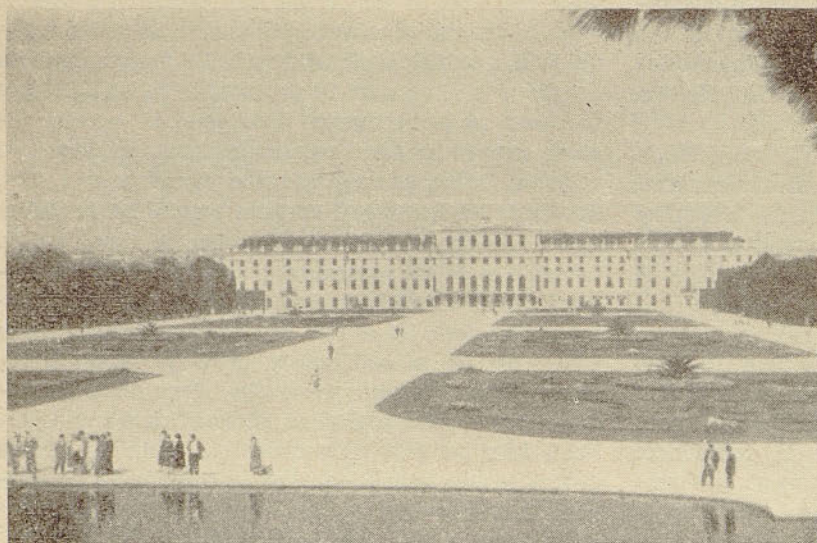
Največ ljudi je zaposlenih, kakor je razvidno iz zgornjega pregleda, v montažno servisnih obratih. Tu je tudi najhitrejši porast zaposlenih. Montažno servisna služba je za nas vse pomembnejša in celotni kolektiv je izredno zainteresiran na delu in uspehih teh obratov. Tu smo od leta 1953 prešli številne razvojne faze; sedaj se včasih sprašujemo, če tudi ne prešteviline organizacijske oblike. Do leta 1958 je bila to enotna organizacija, vsaj v zunanji obliki. Kasneje pa smo prišli na posamezna področja s koordinacijskimi organi v obračunskem in tehničnem centru. Sedaj analiziramo rezultate takega poslovanja v poslednjih dveh letih, zlasti še letos, ker se moramo tako kot v proizvodnji in prodaji še prav posebej v montažno servisni službi pripraviti na povečani obseg poslov. V ta namen so bile izdelane številne analize, ki kažejo, da v sedanji organizacijski obliki nekatere naloge niso izpolnjene, kar pa je še važnejše, te analize kažejo, da se režijo bistveno povečuje. Če gledamo čisto montažno servisno dejavnost in ne upoštevamo, da kadri iz servisa pomagajo tudi predstavnstvu in porabijo del svojega časa za čisto trgovske posle, potem je ustvarjeni dohodek na enega zaposlenega v tej organizaciji v nastprotju s tovarno zelo znižuje. Kako je to videti v številkah, nam kaže naslednja tabela:

	Povpr. zaposlenih	Plan	Ustvarjeni dohodek	Na enega zaposlenega
1955	66	—	153.357	2.323
1956	88	180.000	195.507	2.221
1957	135	260.000	333.595	2.471
1958	149	320.000	273.936	1.838
1959 (1. 11.)	143	247.500	237.132	1.660 (1.731)

Ta rezultat seveda zahteva, da ga resno proučimo in da povzamemo tudi resne zaključke, da to pot navzdol v ustvarjanju dohodka takoj zaustavimo. Morda pri tem niso takega pomena organizacijske oblike. Najvažnejše je, da se naši kadri v tej službi sami poprimajo s tem problemom, zlasti pa še s povečanjem produktivnosti. Povprečni izračuni kažejo, da mi v telefoniji porabimo za montažo enega telefonskega priključka od 7 do 10 ur, pri serijskih manj, pri montaži ŽAT central in ATC sistema Crosbar pa še veliko več. Če to povprečje primerjamo z normativom katerega koli podjetja, ki se ukvarja z montažami telefonskih central v inozemstvu, vidimo, da so naši normativi 100 % višji, kakor njihov. Se-

veda moramo tu upoštevati vse objektivne težave, toda, če jih vse združimo, potem nam še vedno ostane veliko subjektivnih slabosti. Po mojem mnenju je glavna odgovornost tu na vodilnih mestih. Ne gre tu samo za pomanjkanje discipline, ki seveda obstoji, temveč za čisto strokovne pomanjkljivosti pri vodstvu. Odnos do dela bo treba marsikje korigirati, ker sicer ne bomo niti zdaleka zmogli novih nalog. Rešitev te problematike v servisu je torej nujna. Izkazalo se je, da posamezni področni montažno servisni obrati nimajo potrebnih pogojev za obstoj. Tako v teku dveh let ni bila niti na enem mestu razen Ljubljane, ki je podedovala prejšnjo organizacijo, organizirana projektivna služba. Prav tako je komercialna služba praktično skoncentrirana v Ljubljani, kjer je tudi računovodstvo. Tehnična služba centra je bila zamišljena kot institucija, ki bo skrbela za strokovni dvig, za šolanje kadrov, za medsebojno pomoč, za izdajanje predpisov, za povezavo s proizvodnjo, za uvajanje novih metod dela, za proučevanje ustrezne literature in izkušnje drugih proizvajalcev in seveda s koordinacijo v delu servisov ter za izvrševanje nadzora, torej za montažno inšpekcijo. Ta služba te naloge ni zmogla. Zato je imela na razpolago vse premalo kadrov, pa tudi tehničnih pogojev za delo in vse preveč so bili obstoječi kadri angažirani v reševanju tekoče problematike, kar velja še prav posebej za tov. Kregarja in tov. Dolenca, ki se prav posebno trudita, vendar iz že navedenih razlogov ne moreta sama prevzeti in izvrševati tako obsežne naloge. Pokazalo se je, da je tekočih problemov, ki zadevajo vse obrate, toliko, da bi bilo koristno ustanoviti ponovno centralni organ, zlasti še, ker obstoječa situacija glede stroškov v to nujno sili. Vse bolj prevladuje mnenje, da bo potrebno za vzgojo novih kadrov, za prekvalifikacijo in specializacijo sedanjih, v smeri montaž javnih telefonskih central, kakor tudi za koordiniran nastop proti nizki produktivnosti pri delu imeti centralni organ, ki bo v sebi združeval najprej projektivno, komercialno in montažno službo, vendar slednjo le do neke mere. Po tem mnenju naj bi še pri posameznih predstavništvih ostali posamezni servisni obrati, vendar le za celotno službo vzdrževanja, ki se mora povečati, saj je vse več naprav v eksploataciji in pa za montažo serijskih naprav standardnih izvedb. Končna oblika, kot že navedeno, bo morala biti prilagojena dejanskim potrebam z edinim ciljem poslovati bolje, hitreje in ekonomično.

Problemov v naši prodajno servisni organizaciji je še več, vendar lahko ugotovimo, da se tudi uspešno rešujejo. Letna konferenca, ki je bila ob koncu novembra, je brez dvoma pozitivno ocenila dosežanje rezultate, hkrati pa tudi nakazala rešitev vseh številnih problemov, ki jih seveda ne bomo vseh naenkrat rešili, sedaj gre le za to, da ustvarimo tako organizacijo, ki bo sposobna hitro reagirati, in ki bo sposobna slediti v komercialno tehnični službi velikim perspektivam tovarne.

ING. JOŽE TERAN

Zorodjarji po Avstriji

Schönbrunn

(Nadaljevanje)

Pri odhodu smo se prijazno poslo-
vili in dali vodičem naše prospekte in
album s slikami iz življenja v naši
tovarni. Kot zanje, je gotovo za
marsikoga v tujini bilo presenetljivo,
da obstoja v Jugoslaviji taka tovarna,
ko so si ogledali naše izdelke.

Prijetno utrujeni od vsega, kar
smo ta dan videli, smo se pripeljali
v naš »hotel« na večerjo. Ure po ve-
čerji pa je še marsikdo izkoristil in
se odpeljal v center ogledat burno
življenje vele mesta. Ceste so prepol-
ne vozil. Dunajčani pravijo, da se prej
pripeljeta po obvojni cesti okrog Du-
naja, kakor pa skozi samo mesto. Le
ob sobotah in ob nedeljah se promet
zmanjša, ker se večina odpelje na
weekend v prijetno okolico Dunaja.
Za tiste, ki nimajo lastnih vozil, ustre-
za mestna železnica in pa cestna želez-
nica. Za 2,5 šilinga se lahko vozite po
mili volji. Kljub hitri vožnji, pa je
Dunaj le tako velik, da ga prevozite
s cestno železnico šele v eni uri in pol.
Sploh pa nima pomena hoditi peš;
s tem samo po nepotrebnem zaprav-
ljate dragoceni čas.

Sobotno popoldne smo v glavnem
izkoristili za ogled trgovskega središča
mesta. Odprte, lepo opremljene trgo-
vine (s sorazmerno visokimi cenami),
so privabljale naše fante in može, da
so so zapravljali skromne devize, ki
smo jih dobili na pot. Mariahilfer Str.
je ulica polna trgovin. Dunajčani pravi-
vijo, da tu kupite kvalitetno in poceni,
še boljše blago in seveda zelo drago,
pa dobite na Kärntner Strasse. Toda
tam se mi nismo preveč kazali. Enega
je navdušil električni brivski aparat,
drugi je kupil vetrovko, zopet eden
manjšo harmoniko, mnogi pa različne
spominčke za svoje domače. Našli so
se tudi taki, ki se nikakor niso mogli

odločiti, kaj bi. Ogledovanje izložb, zla-
sti, če so založene s kvalitetnimi izdel-
ki, je prava paša za oči. V samih iz-
delkih, n. pr. električnih aparatih, ni
opaziti kakšne posebne razlike od na-
ših domačih. Pri tekstilu pa se pozna
veliko večja izbira in boljša kvaliteta.
Če pogledate po trgovinah tekstila,
opazite izredno dosti okusne konfek-
cije. Zato se nam ni nič več zdelo
čudno, ko smo opazovali elegantna in
raznolika, v posebnem kroju, oblečena
dunajska dekleta. Kratka, spodaj raz-
širjena krila, volnena jopica iz kosma-
te volne ali pa usnjen jopič in čevlji
z visokimi petami, so jim dajali pose-
ben šarm. Zanimive so tudi izložbe
urarjev in zlatarjev — prstan ob pr-
stanu, ura ob uri, vse pa precej dra-
go. Mogoče bodo koga zanimala cene? Moški jesenski plašči iz blaga stanejo
1000 do 1300 šilingov, ženski plašči
imajo približno isto ceno, le tisti iz
zelo finega blaga so dražji, 1500 do 2500
šilingov in še več. Ročne ure so od 600
do 700 šilingov navzgor, električni
aparati za britje 350 do 450 šilingov itd.

Popoldanski čas nas je zanesel tja
v Prater. Nobeden od nas, razen šof-
erja, ni bil nikoli na Dunaju. Toliko
več smo pa o njem slišali pripovedo-
vati, seveda tudi o Prateru. Zdaj se je
hotel vsak sam prepričati, ali je vožnja
skozi grad strahov res tako strašna,
vožnja z raketami razburljiva in ne
navsezadnje preizkusiti svoje šoferske
splosobnosti na električnih in bencin-
skih avtomobilčkih. Tudi veliko kolo,
po dunajsko Riesenrad, ki štrli 65 m
visoko, nas je mikalo. Toda preveč je
bilo treba ogledati, da bi ostalo dovolj
časa še za to vožnjo, čeprav bi nam
bil Dunaj iz višine bližji. Ko smo tako
hodili sem in tja in odkrivali, da so
vse naprave zelo enostavne in soraz-
merno brez učinka, v svoji izvedbi na-

menjene seveda le bolj otrokom, smo
se vendar že s samim ogledovanjem
pristrčno nasmejali in zabavali. Če po-
stanete žejni, vam postrežejo s pivom,
coca colo, za lakoto pa z različnimi
dunajskimi specialitetami, med dru-
gim tudi z originalnimi čevapčici —
z reklamo, napisano v pristni jugoslo-
vanščini. Prodajalci so verjetno naši
begunci, ki se med drugim tudi na ta
način preživljajo. Po tem sem seveda
pričakoval, da bom nekje zagledal
tudi kranjske klobase, toda teh na sre-
čo le ni bilo.

Nedelja se nam je razkrila, kakor že
vsi prejšnji dnevi, v prekrasnem ju-
tru in temnomodrem svodu nad nami.
Res, pravo vreme za potovanje.
Težko si zamišljam, kakšen bi bil
naš izlet v dežju. Kakor je bila sobota
prepuščena privatnim pobudam in že-
ljam, je v nedeljo obveljalo, da si
skupno, pod vodstvom, ogledamo mest-
ne znamenitosti. Z ogledi smo, v stal-
ni stiski za čas, morali pohiteti in si
najprej ogledali Tehnični muzej. Pri-
jeten pozdrav ob vstopu v notranje
prostore nam je pomenil pogled na
doprnsna kipa Josefa Resslera in Nikole
Tesla, dveh naših duševnih velikanov,
ki njih delo tujina prav tako priznava
kakor mi doma; Avstrija mogoče še
delno v spominih na svojo bivšo oze-
meljsko razprostranjenost.

V Tehničnem muzeju so razstav-
ljeni predmeti in vozila, prav tako
makete gradenj in mostov od začet-
kov železniškega, rečnega in avtomob-
ilskega, delno tudi letalskega prometa.
Prve lokomotive, nekdanji želez-
niški mostovi, opis gradnje proge čez
Semmering, makete starih, veličastnih
postaj; vse to in še marsikatero manj-
šo zanimivost pokaže ta konec. Podo-
ben pregled je tudi v avtomobilski
industriji. Drugujejo ji električni

stroji od začetkov kasnejšega neslutene-
nega razvoja elektrotehnike. Preveč
bi moral opisovati, če bi hotel pove-
dati kaj več o inštaliranem rudniku
premoga v kleti stavbe, o raznih ml-
nih, umetniško izdelanih predmetih
nekdanjih kovačev in ključavničarjev.

Poglavje zase je pregled urarske
obrtni in industrije, z vsemi mogočimi
posebnostmi iz vseh časov. Zrakoplo-
vi, njih slike in modeli od začetkov
osvajanja ozračja v preprostih balonih
do razvoja današnjih modernih letal,
in še dosti drugih stvari, polni palačo
Tehničnega muzeja. Tudi atom je že
našel prostor v tej stavbi.

Pot nas je vodila naprej. Vse je
zanimala znamenita cerkev Sv. Štefa-
na. Toda tu sta nam dunajski promet
in ozke ulice prekrizala račune. Ni-
smo in nismo mogli najti prostega
prostora za parkiranje. Po daljšem
blodenju v okolici cerkve smo se na-
posled rajši odpeljali naprej.

Hofburg, prebivališče in dvorec
zadnjih Habsburžanov na oblasti, je
bil naš naslednji cilj. Pogled sem, po-
gled tja, vprašanja in odgovori, na-
glica in nemir, to so bile značilnosti
našega ogleda. V poslopju še zmerom
deluje španska jahalna šola, z znanimi
konji iz naše Lipice. Ves dosedanji in
nadaljnji ogled me je spominjal na
tiste zanesene turiste, ki prihajajo iz
onstran luže v Evropo. Z Baedeker-
jem (knjiga — turistični vodič za velik
del sveta) v roki letajo od znameni-
tosti do znamenitosti, ne dajo si tren-
utka oddiha, da bi le videli čimveč.
Tako smo mi s svojim vodnikom samo
bežno obletavali znamenitosti. Od da-
leč smo iz avtobusa gledali na Umet-
nostno zgodovinski in Prirodoslovni
muzej, prav tako smo zapeljali počasi
mimo Parlamenta s kipom Palade Ate-
ne v ospredju in mimo Rathausa.
Tako mimogrede smo videli tudi ruski
spomenik zmage na Dunaju, ki Du-
najčane precej moti, kakor jih moti
tudi plačevanje reparacij Sovjetski
Zvezi. Sem in tja ob znani stavbi nam
vodnik razlaga še novejšo zgodovino.
Tu so kraljevali Rusi, tam Amerikan-
ci itd. Mimogrede vidimo še obnovlje-
no opero in že drvim proti Schön-
brunnu. Ta palača s svojimi ogromni-
mi, lepo negovanimi parki je služila
Habsburžanom kot poletna rezidenca.
Graditi so jo začeli v začetku 18. stol.
predniki Marije Terezije. Gradnjo je
dokončala cesarica sama, ki ima na
Dunaju tudi lep spomenik. Sicer pa je
Dunaj poln spomenikov. — Mozart,
Haydn, razni vojskovodje in drugi.
Imajo spomenike, raztresene po vsem
Dunaju, največ seveda v centru.

Naj se povrnem v Schönbrunn.
To ime v našem jeziku pomeni Lepi
vodnjak. Ime je dobil po studencu, ki
izvira v današnjem schönbrunnskem
parku in ki so ga kasneje prezidali
v lep vodnjak. O njegovi najdbi pravi
legenda: Cesar Karel je v gozdu lovil
in zasledoval srno. Ves pregret in
užejan je naletel na žuboreč izvor in
se čudovito odžejal. Voda mu je bila
tako všeč, da je dal postaviti tam vod-

njak. Tega so kasneje pri obleganju
Dunaja Turki porušili. Po zmagi nad
Turki je bil prenovljen in je tudi do-
bil današnjo podobo. Od daleč izgleda
kot kapelica, v notranjosti pa del ste-
ne tvori okno, v katerem nad kamnito
školjko sedi dekle in toči vodo iz vrča.
Zgradbe in parki, ki so jih kasneje
zgradili tam, so dobili po njem ime.

Schönbrunnška palača je mogočna
stavba, ki ob vznožju položnega griča
kraljuje ogromnemu parku. Povedali
so nam, da je bila zamišljena še bolj
mogočno, vendar je Mariji Tereziji
primanjkovalo denarja. Vzor pri grad-
nji in verjetno tudi izvor ideje, je
Versaillski dvorec pri Parizu. Kakšen
je zadnji, ne vem, rečem pa lahko,
da me je Schönbrunn s svojimi parki,
gojenimi drevesi in neštevilnimi kipi
in vodometji navdušil. Sklenil sem, da

se na Dunaj še povrnem, toda ne s
tako skopo odmerjenim časom. Lahko
si mislite, da nas je tudi od tod pre-
gnal čas. Kosilo smo zamudili kar za
celo uro, pa še niso vsi radovednejši
potešili svojih želja po opazovanju
dunajskih lepot.

Popoldanska pot nas je peljala v
bližnjo okolico Dunaja. Skozi Dunaj-
ski gozd in čez gričevje, poraslo z vin-
sko trto, smo našli pot na Kahlenberg
in še naprej na St. Leopoldsberg. Oba
kraja sta na vrhovih gričev in obdana
z obzidjem. Stare trdnjave in zidine
so spremenjene v lokale, okolico pa
sestavljajo okusni parkirni prostori,
kjer najdejo mesta vozila narave želj-
nih Dunajčanov. Od tu je lep razgled
na Dunaj in na Donavo.

Kraja sta znana iz zgodovine oble-
ganja Dunaja. Ko se je sedem turških

Dvorišče Hofburga (dvorne palače). V tej stavbi je bilo
prebivališče avstroogrskih monarhov

obročev leta 1683 sklenilo okrog Dunaja, se je na Kahlenbergu odločila njegova usoda. Poljski kralj Jan Sobieski je s svojo vojsko prišel na pomoč cesarju in na Kahlenbergu je bilo zbirališče katoliške vojske. Zbrana vojska je udarila po Turkih in jih za vedno pregnala od tod. Porušeno cerkev so popravili in v njej zgradili v čast poljskemu kralju spominsko kapelico, ki jo izletniki radi obiskujejo.

Bližal se je večer in s tem tudi naše slovo od Dunaja. Da bi ga čimbolj prijetno preživeli, nas je prijazen dr. Schermann povabil zvečer v domačo dunajsko gostilno, takojmenovano beim Heurigen, v okraju Grinzing. Lastniki so vinogradniki, ki po celo leto pridelujejo grozdje in vino in ga, ko je godno, prodajajo kar na domu. Kdaj ta čas nastopi, zveste, če si ogledate luč pred hišo. Če je zavita v brinjavo vejčje, je to znak, da vino že toči. Pri vožnji skozi to četrt, je skoraj na vsaki drugi hiši viselo vejčje in vabilo na veselje. In tako smo tudi Kranjci v tej četrti po stari na-

vadi praznovali svoj zadnji večer na Dunaju. Za dobro voljo je poskrbela vinska kapljica, harmonika in slovenska pesem.

Obenem smo ob tej priliki izročili dr. Schermannu in ostalim, ki so organizirali naše bivanje na Dunaju, skromna darila, med njimi tudi obvezno slivovko. Ta naš povsod poznani in cenjeni pridelek in cigarete, sta nam povsod odpirala vrata. Prijeten večer nam je še dolgo ostal v spominu.

Drugo jutro smo se že zgodaj odpeljali proti Kapfenbergu. Med potjo smo si lahko bolje ogledali Semmering, kjer smo prvič vozili že po temi. Zdi se mi, da je ta hrib delal železnici večje preglavice kot avtomobilski cesti. Lepo speljana nas je mimogrede pripeljala v Kapfenberg. Tam so nas že čakali in nas po prijaznem sprejemu odpeljali na ogled tovarne.

V Böhlerjevi jeklarni izdelujejo plemenita jekla, pri čemer je pod izrazom plemenit razumeti predvsem lastnost njihovih jekel, da so brez škodljivih razpok, raz ali sličnega, kar

je za obnašanje jekla pod obremenitvijo precejšnje važnosti. Izdelujejo nezlita jekla in to pretežno iz starega železa — rene (80 do 90 %) in le delno surovega železa (10 do 20 %). Železarna je najmodernejše urejena, prodajalnice pa svoje izdelke po vsem svetu.

Po ogledu tovarne so nam pokazali še okolico. Kapfenberg je precej manjši od Kranja, športnih naprav ima pa več kot Kranj. Videli smo prekrasen stadion, porasel z gojeno travico. Značilno je, da nimajo za trening drugo igrišče, tako da vedno igrajo tekme na travnatem tekmovalnem igrišču. Še lepše pa je njihovo kopališče. V bližini športnega igrišča imajo zunanji bazen nepravilnih oblik, zraven pa stavbo z zimskim bazenom 35 krat 20 kv. metrov. V načrtu imajo tudi gradnjo letnega bazena olimpijskih dimenzij. Pozimi mestni prebivalci zimsko kopališče pridno uporabljajo.

Z ogledom tovarne in mesta se je naše potovanje bližalo koncu. Z nastopom večera je tudi naš avto preko Graza in Maribora, s kratkim postankom na carini, odbrzel proti domu.

Na 100 prebivalcev Zemlje so 4 telefonski priključki

V praktičnem gospodarstvu nas vse bolj zanimajo razni statistični podatki, ki nam kažejo rast (ali padec) kakšne gospodarske dejavnosti. Telefoniste pa najbolj zanimajo svetovni podatki o številu telefonskih priključkov. Letošnja 3. številka glasila PTT ravno navaja nekaj takih podatkov, ki jih želimo posredovati še našemu kolektivu.

Del Zemlje	Število telefonskih priključkov	Odstotek priključkov v odnosu na skupno svetovno število	Število priključkov na 100 prebivalcev
Afrika	1.663.200	1,4	0,7
Amerika			
— južna	2.845.000	2,4	2,2
— severna	68.470.600	58,1	36,1
— srednja	835.900	0,7	1,3
Evropa	35.231.900	29,9	6,3
Oceanija	2.690.700	2,3	17,4
Vsa zemlja	117.800.000	100,0	4,2

Analiza teh podatkov nam torej kaže, da ima nad polovico vseh priključkov severna Amerika, da pa ima Evropa v svoji posesti skoraj tretjino. Zato nas seveda

zanimajo še posebej tiste dežele, ki so telefonskih priključkov zelo bogate. Poglejmo si поблиže to stanje: Kanada ima na 100 prebivalcev 28,64 telefonskih priključkov, ZDA pa 36,82.

Med tema dvema državama že nastopa Švedska, ki ima na 100 prebivalcev 32,60 telefonskih priključkov.

Ostale države so razvrščene takole: Švica 26,84, Anglija 14,25, Nizozemska 11,88, Zahodna Nemčija 8,75, Vzhodna Nemčija 6,45, Avstrija 8,46, Francija 7,92, Italija 5,91, Španija 4,51, Portugalska 3,41, Grčija 1,89, ZSSR 1,78, Jugoslavija 1,09, Bolgarija 0,77, Albanija 0,14.

Zanimiv je tudi podatek, za koliko odstotkov so posamezne PTT Uprave povečale število telefonskih priključkov v zadnjih desetih letih (1948—1958). Tu vidimo naslednjo sliko: Japonska je povečala število priključkov 225,2 krat, Italija 208,1 krat, Zahodna Nemčija 171,8 krat, Španija 162,3 krat, Nizozemska 138,0 krat, Kanada 115,9 krat, Avstralija 100,2 krat, Švica 82,9 krat, ZDA 82,5 krat, FLRJ 82,0 krat, Francija 66,0 krat, Anglija 58,8 krat.

Iz tega se vidi, da naša država le ni zadnja, kar se tiče količine investiranja v telefonske naprave, vendar, da so potrebne še precejšnje vsote, da bomo v tem oziru dosegli svetovno, če že ne evropsko povprečje.

Ta potrebna sredstva so res več kot ogromna, saj mora naša družba v povprečju investirati za vsak nov telefonski priključek celih 220 tisoč dinarjev, če računamo tudi na pripadajoče stroške za zgradbe, centrale, telefonsko omrežje, hišne instalacije in telefonski aparat.

Inju

Zaključeno prvenstvo Gorenjske v rokometu

Iskri četrto mesto

Hladno jesensko nedeljsko dopoldne, nestrpnost in bojazen med gledalci glede izida srečanja, nekatere uspele poteze obeh moštev in težko pričakovani dokončni žvižg sodnika so bile pravzaprav osnovne karakteristike zaključnega srečanja v okviru zadnjega kola jesenskega dela prvenstva Gorenjske v rokometu med tržiškim Partizanom in mladim moštvom Iskre, ki je na gostovanju v Tržiču doživelo razmeroma visok poraz, ter hkrati prepustilo svoje tretje mesto na prvenstveni lestvici mestnemu rivalu Savi. Zanimivo je vsekakor dejstvo, da so srečanja med Tržičem in Iskro bila vedno v središču zanimanja ljubiteljev rokometne igre, bodisi v Kranju ali Tržiču. Tokrat je Partizan slavil že sedmo zaporedno zmago v letošnjem jesenskem delu prvenstva, ter si na omenjeni način že teoretično pridobil najvišjo vstopnico — pravico sodelovanja na kvalifikacijskem turnirju za vstop v slovensko ligo. Spomladi pričakujejo Tržičani goste z Golnika in Kranja, kar predstavlja nedvomno dovolj jasno moralno oporo za ugoden razvoj nadaljnjih dogodkov na posameznih terenih. Storžič in Sava sta se plasirala na drugo oziroma tretje mesto, medtem ko je Iskra po uspehu minule sezone, kjer je osvojila drugo mesto, zasedla tokrat s 7 točkami šele četrto mesto, kar predstavlja delen neuspeh ob upoštevanju izidov in primerjavi igre v pretekli sezoni. Uvodoma je moštvo Iskre doseglo v srečanju s Savo neodločen izid, medtem ko je v naslednjih kolin dosegla pričakovane rezultate. Novinca v ligi, ekipo Partizan iz Duplje, so mladi kovinarji odpravili s katastrofalnim izidom, vendar so ob gostovanju na Golniku vpisali v svoj klubski almanah prepričljiv poraz, kajti prerojeni igralci Storžica tudi tokrat niso dovolili gostom vsaj mirojubne delitve točk, ki bi jim bila lanko usodna in ovira Tržičanom k njihovem nelehnemu prodoru k vrhu. Šele zaključna oktobrska nedelja je popravila nekoliko slabo razpoloženje, saj je bila igra v srečanju s tretjim moštvom slovenske Mladosti popolna ekshibicija in so bili mladi Strazisani prisiljeni poraziti orožje pred boljnim nasprotnikom. Znano izpremembo je bilo moč opaziti ob porazu v Tržiču, kjer so pravzaprav domačini za člane liganskega tekmovanja v okviru prvenstva Gorenjske vsekakor premocen nasprotnik, posebej na svojem terenu.

V prihodnjem spomladanskem delu prvenstva se obeta tudi igralcem Iskre temeljito nasprotje s hladnimi, jesenskimi dogodki, če realno primerjamo po sporedu srečanj njihove nadaljnje nastope. Izmed gostujočih moštev velja nedvomno omeniti prvaka Partizana (Tržič) in drugoplasiranega Storžiča ter domače konkurente. Vzlic dejstvu, da Iskra zaostaja za Partizanom za sedem točk, obstoji možnost, da v primeru zmag nad vodečim na lestvici zmanjša razliko, kar bi pripravilo do izrazitih značilnosti L oziroma na nemoteni potek jesenskega dela prvenstva. Površinska analiza srečanj na papirju posreduje zanimivo

in detajlno ugotovitev o kvalitetni ravni in izenačenosti posameznih moštev. V edinstvenem primeru vseh zmag Iskre, kar pa je izključeno, lahko mirno pričakujemo nadaljnji razvoj prizadevanj mladega moštva, ki mu v elitni zasedbi najboljših rokometnih moštev Gorenjske — z izjemo Mladosti — pripada vsekakor eno izmed najvišjih mest. Dejstvo potrjuje pravilo, in tudi v našem primeru žal ne bi delali častnih izjem. O morebitnem plasmaju Iskre v zaključnem, spomladanskem delu prvenstva je žal še prezgodaj tehtneje razpravljati, kajti v mislih moramo imeti vedno tudi tiste, ki so ob strani in se na njih pač nihče ne ozira. Prepustimo sodbo o realni uvrstitvi Iskre ob zaključku prvenstva času, ki bo le sam odločal o plasmaju najboljših in najprizadevnejših ekip. V nobenem oziru pa ne gre prezreti petorice najboljše plasiranih moštev, ki bodo v medsebojnih srečanjih odločala o mestih na prvenstveni lestvici.

Partizan (Tržič)	7	7	0	0	128:71	14
Storžič	7	6	0	1	121:58	12
Sava	7	4	1	2	122:109	9
Iskra	7	3	1	3	128:108	7
Mladost II	7	3	0	4	84:105	6
Partizan (Duplje)	7	2	1	4	68:143	5
Mladost III	7	1	0	6	73:94	2
Partizan (Križe)	7	0	1	6	76:162	1

I. V.

PRENEHANJE DELOVNEGA RAZMERJA

VPRAŠANJE: Delavec je stopil prvič v delovno razmerje 1. maja 1959, a konec novembra istega leta je dobil poziv za odsluženje vojaškega roka. Ali ima ta delavec pravico na redni letni dopust in kdaj mu preneha delovno razmerje?

ODGOVOR: Po 343. členu Zakona o delovnih odnosih, drugi odstavek, preneha delovni odnos po sili zakona, če delavec odide za dobo daljšo od 3 mesecev. V zgornjem primeru delovno razmerje preneha z dnem, ko je delavec razrešen svojih dolžnosti. Kar pa se tiče rednega letnega dopusta, se je treba držati 37. člena Zakona o delovnih odnosih. Po tem členu ima delavec pravico na redni letni dopust, če ima 6 mesecev neprekinjenega delovnega staža in da se delovni odnos prekine brez njegove krivde. Ker je tak primer, pripada delavcu najmanj 7 dni dopusta, lahko mu tovarna da tudi več dni, vendar ne več, kolikor bi mu pripadalo v primeru, da bi bil 11 mesecev neprekinjeno v delovnem razmerju.

Nova dvorana in pepelniki

»Kdor bi rad videl lepo sejno dvorano, naj si ogleda sejno dvorano v poslopju OLO Kranj ali pa naj si ob priložnosti ogleda sindikalno dvorano tovarne Iskra, ki je v I. nadstropju Restavracije Kranj«, sem slišal pred dnevi pripovedovati nekoga v kranjski kavarni in slaščiarni.

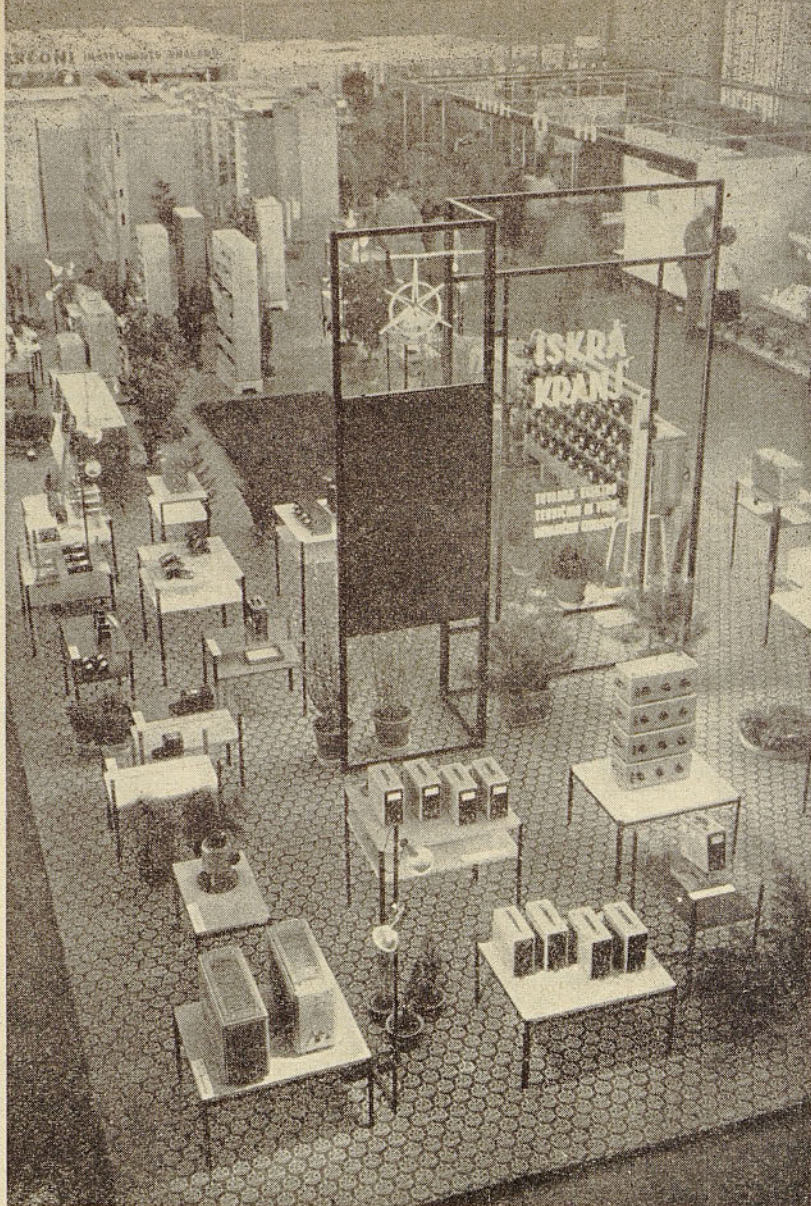
Zato sem se odločil, da si dvorano ogledam, ker je do sedaj še nisem imel priložnosti videti, odkar je prenovljena.

Prijetno sem bil presenečen nad okusno urejeno, moderno opremljeno in kljub vsemu prijetno in domačo dvorano. Vse mi je bilo všeč, dokler nisem opazil velike pomanjkljivosti, ki je kazila harmonijo: vse mize niso imele svojih pepelnikov!

To sem povedal gospodarju te dvorane, tovarišu Dušanu, ki mi je presenetljivo odgovoril: pepelnikov ni na vsaki mizi, ker nam jih neki neodgovorni ljudje redno izmaknejo!

Ko sem se malo osvestil in premislil, sem prišel na idejo, da to ni kraja v najslabšem pomenu besede, temveč morda preveč objestno zbiranje uporabnih predmetov. Poznam strastne zbiralce znamk, praznih škatel od vžigalic, zbiralca kozarcev (ta je že nevarnejši), za zbiralce pepelnikov pa še nisem slišal. Vem, da nekateri kadilci po navadi nimajo ne cigaret ne ognja, da pa doma ne premorejo niti pepelnika, je pa kaj žalostno. Pri tolikem pihanju in zažiganju denarja in okuževanju zraka bi si smeli privoščiti še majhen izdatek za nakup skromnega pepelnika. Saj bi vas tudi žene imele rajši, ko ne bi stresali vsepovsod pepela vaših lizik.

Vsem, ki bi si še radi v prihodnosti za vedno »sposodili« pepelnike iz sindikalne dvorane, priporočamo, da si jih raje nabaviijo v trgovini.

Razstavni prostor ISKRE v Ljubljani na »Sejmu elektronike«
Foto: Edo Primožič

Naše glasilo zaključuje z današnjo številko svoj peti letnik. Petletni obstoj priča, da je revija našla svoje mesto v delovnem kolektivu kljub pomanjkljivostim, napakam in nerodnostim, ki so se dogajale v teh letih njenega obstoja.

Uredniški odbor se zahvaljuje za sodelovanje vsem bralcem in vsem dobronamernim kritikom, vsem dopisnikom za uspešno sodelovanje, vsem odgovornim faktorjem v tovarni pa za razumevanje, izkazano pomoč in iskreno ter uspešno sodelovanje.

Revija Iskra bo v naslednjem letu nadaljevala svoje delo obveščanja delovnega kolektiva z željo, da bi se krog aktivnih sodelavcev razširil, prav tako pa tudi sodelovanje s političnimi in drugimi organizacijami, ki delujejo v tovarni. Želimo tudi več razumevanja s strani raznih šefov.

Vsem bralcem, sodelavcem in celotnemu delovnemu kolektivu čestitamo ob tej naši skupni obletnici, z željo da bi v naslednjem obdobju dosegli še več delovnih uspehov za našo skupno srečo.

Industrijska kovinarska šola „Iskra“

*Iz razgovora s tovarišem Franjem Brunskoletom,
direktorjem šole*

Hitro sva bila zmenjena za dan in uro, ko bi se sestala, da se pomeniva o dejavnosti šole, njenih uspehih in problemih.

Na določen dan sem ob napovedani uri že sedel za mizo nasproti prijaznemu direktorju šole. Že dolgo vrsto let se poznavava, zato je pogovor teklen neprisljleno in sprošeno. Pohvale, problemi, podatki, graje in želje so se vrstile druga za drugo, pa kaj bi vam našteval, raje pustimo, da spregovori kar tovariš Brunskolet.

Prva redovalna konferenca v tem šolskem letu je že za nami. Kot vsako leto, je tudi ta pokazala, najboljše uspehe v višjih letnikih in najslabše prav v prvem. Razlog za tako stanje je pač v tem, da so v višjih letnikih že pametnejši, zrelejši fantje, ki imajo pač I. letnik mladostnih kriz in težav za seboj. In vzrok za slabe ocene v prvem letniku? Ali so samo naštetje? Ne! Že nekaj let opažamo, da je nivo predizobrazbe novodošlih fantov in deklet precej slab, pa čeprav imajo vsi na papirju uspešno zaključenih 8 razredov osnovne šole. Zato morajo naši učenci biti preko celnega leta presneto pridni, da nadoknadijo zamujeno in odstranijo pomanjkljivo znanje, ki so ga prinesli iz osnovne šole. Povedati moram, da je nivo izobrazbe po končanem 3-letnem šolanju na IKŠ precej visok in večina absolventov želi nadaljevati šolanje na STŠ, kamor jih prav radi sprejemajo. Pa ne samo na šolah. Tako v naši tovarni, kot tudi v drugih tovarnah in podjetjih, kjer se zaposle naši absolventi, povsod jih imajo radi. Zaradi pridnosti in znanja kaj kmalu dosežejo mesta brigadirjev, so pa tudi primeri, da je marsikdo postal v teku enega leta celo mojster in celo vodja delavnice. Naša šola si je napravila ime in vsakdo, ki jo je uspešno dovršil ima službo na izbiri.

Torej učenci I. letnika, ki čitate te vrstice, učite se, bodite tudi pri teoretičnem pouku tako intenzivni in uspešni kot ste to pokazali pri praktičnem delu v delavnicah, kajti dober strokovnjak je lahko samo tisti, ki enako uspešno uporablja svojo glavo in svoje roke! Z neverjetno brzino se nam približuje polletna konferenca, ki bo ocenila vaše dosedanje delo in želim ter upam, da boste vsi uspešni. Ker pa vem, da moje želje niso dovolj, apeliram še na Mladinsko organizacijo in predavatelje ter Šolsko skupnost, da za ta cilj vložijo dovolj truda. Zaupana mladina nam je vsem na skrbi.

Naša šola ima v prvi vrsti nalogo, da skrbi za nove kvalificirane delavce, ki so vedno bolj in v vedno

večji meri potrebni naši tovarni. Ker te potrebe iz leta v leto rastejo in bodo v bližnji prihodnosti kar neverjetno velike, smo prisiljeni nekaj napraviti, da bomo povečali kapaciteto šole. Drugo leto (čeprav smo obljubljali že za letos) bomo dvignili šolsko poslopje še za eno nadstropje. Šolski pouk bomo organizirali v dveh izmenah. Reorganizirali bomo samo šolo in jo razdelili na dva sektorja: elektro- in strojno-kovinski. Direktor bo dobil svojega pomočnika in šola pedagoškega vodjo, ki bi vsklajeval teorijo s prakso, teoretični pouk z delom v delavnicah in obratno. Šola bo verjetno že drugo leto imela 16 oddelkov — nastal pa bo problem: internat! Naš sedanji internat je občutno premajhen, saj bomo v najkrajšem času potrebovali internat s približno 240 posteljami, dočim lahko sedanji sprejme le kakih 85 učencev. Upam, da se bo s tem problemom naša uprava in delavski svet ter njegovi organi temeljito pozabaval ter premišljeno ukrenil vse potrebno, da se bodo prepotrebni kvalificirani kadri lahko nemoteno šolali oziroma, da bo naša tovarna brez posebnih težav lahko letno dobivala zadostno število potrebnih kvalificiranih kadrov.

V našem šolskem posloju se nahaja tudi tovarniški Izobraževalni center, ki deluje že nekaj let v dobrem sodelovanju s šolo: tečajniki IC večkrat praktično delajo v šolskih delavnicah, poslušajo predavanja v šolskih učilnicah in delajo izpite pod našo streho. In vse to nam narekuje, da moramo že danes misliti, če vzamemo v obzir razvoj tovarne, na nove prostore za IC, da bo lahko kos obsežnim nalogam, ki ga čakajo. Zato mi dovolite, da sprožim naslednjo idejo v premislek vsem odgovornim in odločujočim faktorjem: Osnuje naj se tovarniški center za vzgojo kadrov, ki naj bi sprejemal, šolal in vzgajal kadre za tovarno.

Tovarniški center za vzgojo kadrov naj bi vseboval: Industrijsko kovinarsko šolo Iskra, Izobraževalni center in Šolo za dosego kvalifikacij (KV in VK), ki naj bi občasno prirejala tudi razne seminarje za izpopolnjevanje posameznih poklicev. Na ta način bi celotno šolstvo v tovarni dobilo enotno vodstvo, kar bi bilo prav vsem v neprecenljivo korist. Tovarna bi še bolj skrbela za našo šolo, šola bi delovala v korist tovarne in tovarna v še večjo korist delovnih ljudi naše domovine.

Šola je letos precej obremenjena. Poleg lastnih učencev je elektrooddelek šole naknadno sprejel še 18 učencev iz Nove Gorice in tudi 15 vajencev, ki se uče v tovarni, ima svoj teoretični pouk na naši

šoli. Drugo leto pa, ko bomo dokončali novo nadstropje, se bo stanje izboljšalo, za nove delavnice pa že sedaj izdelujemo opremo, da ne bo treba nobenega čakanja in bo lahko pouk nemoteno tekel, kljub precej večjemu številu učencev. Edino kar nas pa pošteno skrbi, je problem stalnega predavateljskega kadra tako za praktični pouk v delavnicah kot za teoretični pouk v razredih. V septembru 1960, torej v novem šolskem letu 1960/61 bomo potrebovali 6 strokovnjakov z odgovarjajočo kvalifikacijo za praktični pouk in 2 tehnika za predavatelja v razredih. Honorarni predavatelji, ki jih imamo, pa so poglavje zase. — Predavatelji so večinoma vodilni uslužbenci tovarne in to je tisto, kar nam povzroča težave; zelo velikokrat so zadržani ali službeno potujejo, pri nas pa ure zato odpadejo... Sploh bi se v tovarni moralo rešiti vprašanje, kako nadoknaditi izostanek zaradi predavanj na tečajih, seminarjih in na naši šoli, da lahko za novo šolsko leto razpišemo natečaj tudi za honorarne predavatelje.

Drugo vprašanje, ki se nam že nekaj let pojavlja, je strojna oprema naših delavnic. Naša strojna oprema je že stara in se v današnji atomski dobi učiti, delati na strojih, starih deset do trideset let, ni preveč zavijanja vredno, ko vemo, da se tehnika razvija z neverjetno naglico. Našemu strojnemu parku je na vsak način potrebna pomladitev! Vem, da bo tovarna to pravilno razumela in nam pomagala, saj na ta način izboljšuje učne pogoje svojim bodočim delavcem in strokovnjakom. Poleg tovarne pa kaže za našo šolo veliko razumevanje tudi Svet za šolstvo in oddelek za šolstvo OLO Kranj, vendar v doka manjši meri in z doka manjšimi sredstvi kot tovarna.

Naš šolski odbor in učiteljski zbor sta mnenja, naj bi postala Iskra soustanovitelj šole, da bi se na ta način odpravila diferenciacija med učitelji teoretičnega in praktičnega pouka, ker ene plačuje OLO po predpisih prosvete, drugi pa dobe denar iz dohodkov delavnic, kar ustvarja razliko v prejemkih in s tem ruši enotnost predavateljskega kadra. — Iz vsega, do sedaj navedenega kaže, da je začetek in konec vseh problemov denar, denar in zopet denar.

Tako imajo tudi učenci svoje probleme, posebno tisti iz oddaljenejših krajev, ki morajo stanovati v internatu in se hraniti v menzi. Namreč stroški za takega učenca precej presegajo dohodke in zato starši večkrat komaj zmagujejo izdatke, posebno če še sami nimajo nadpovprečnih dohodkov. Tak problem je prav gotovo tudi pri učencih, ki so prišli iz Nove Gorice, zato upam, da se bo v času do natisa tega članka gmotno vprašanje za te mlade ljudi že uspešno rešilo; tovarna naj jih vzame v uk (vajenci v tovarni imajo višje prejemke) in naj jih v IKŠ pošilja samo na teoretični pouk. Pri nas dobe učenci v I. letniku 2.200, v II. letniku 2.700 in v zadnjem, III. letniku 3.500 din mesečno, pri tem pa imajo izdatke: 1.600 din za internat, dnevna preskrba v menzi I. menu 6.500, II. menu 5400 din mesečno. Torej razlika je kar občutna. In mladi ljudje potrebujejo še tudi kak dinar za v žep! To pa smo uredili takole: Učenci

dobe ob polletju in ob koncu leta denarne nagrade, odvisno od doseženega uspeha, in sicer:

Letnik	Uspeh	I. polletje	II. polletje
I.	odličen	700	1.200
	prav dober	500	800
II.	odličen	1.500	2.300
	prav dober	1.000	1.800
III.	odličen	2.000	3.000
	prav dober	1.500	2.200

In čeprav zneski niso ne vem kako visoki, pa dober učenec le dobi nagrajen svoj trud in prav je tako.

Na šoli deluje sindikat, mladinska organizacija, šolska in razredne skupnosti. Vsi so v svojem delu zelo uspešni: sindikat, ki je z združitvijo sindikata kovinarjev in prosvetnih delavcev že začel s svojim delom (ima po enega člana v Izvršnem odboru sindikata tovarne in enega člana v Ob. SS v sindikatu prosvetnih delavcev), mladina s svojimi številnimi sekcijami se uspešno uveljavlja v pošolskih aktivnostih in se ravno aktivno pripravlja na sprejem novih članov v organizacijo.

In šport? Pri športu smo pa zelo pridni in se naši fantje uspešno uveljavljajo na raznih športnih tekmovanjih v tovarni in izven nje, v odbojki, namiznem tenisu, šahu, streljanju, posebno pa smo se uveljavili v rokometu. O tem pa je že govora na drugem mestu v našem glasilu.

In kultura? Tudi na to nismo pozabili: v Prešernovem gledališču smo vzeli abonma za 100 učencev. In tudi za kulturno zabavo skrbimo, vendar nam za kakršnekoli prireditve in proslave ter koncerte manjkajo odgovarjajoči prostori. Tako nimamo nobenega prostora za telovadbo, ki je mimogrede povedano na vseh osnovnih, srednjih in strokovnih šolah ter gimnazijah obvezen predmet. Torej potrebujemo telovadnico, ki bi bila lahko tudi dvorana za sestanke, nastope, proslave, koncerte in druge prireditve, potrebujemo pa tudi prostor, kjer bi lahko v čistem prostoru in v miru učenci poživljali dnevno malico. In snet sva prišla na vprašanje, kje vzeti oziroma dobiti denarna sredstva, spet sva bila pri denarju, pa sva se oba zedinila, da se bodo lahko vsa vprašanja uspešno in zadovoljivo rešila, če bo šola s svojimi problemi našla razumevanje pri delovnem kolektivu, organizacijah in ne nazadnje na odgovornih mestih OLO Kranj, torej pri vseh, ki imajo na skrbi zdravo rast mladega strokovnega kadra. In tovariši, verjemite mi, da bo pri teh naporih in stremljenju tudi šola napravila svojo dolžnost: vzgojila vedno nove in nove zavedne državljane v sposobne delavce, graditelje naše mlade socialistične domovine, dežele srečnih in svobodnih ljudi Titove Jugoslavije.

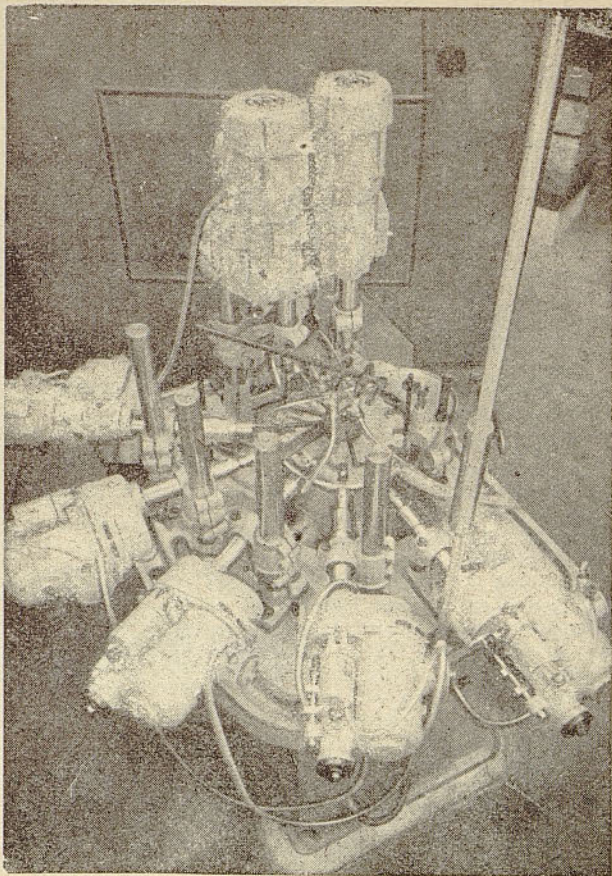
S tem zagotovilom ključem vsem bralcem, članom šolskega kolektiva in delovnega kolektiva tovarne:

Naj nam bo srečno novo leto 1960!

JULIJ NOVLJAN

Novi stroji prihajajo

Pred kratkim smo pričeli z redno proizvodnjo na novih »Variomatic« in »Steinel« vrtalnih polavtomatih. Ob takem pomanjkanju delavcev, kot ga občutimo v zadnjem času, bi potrebovali še precej podobnih polavtomatov. Na ta način prihranjeno delovno silo bomo lahko zaposlili na drugih delih, kjer nam jo prav tako primanjkuje. Važno pri vsem tem pa je tudi to, da odpadejo posamezne operacije, ki se združijo v eno. S tem odpade ves dosednji transport in vmesno vskladiščenje. Samo vskladiščenje delov med operacijami in prevažanje delov križem kražem po proizvodnji pa nam vzame precej prostora, obenem pa zavlačuje proizvodnjo. Z novimi polavtomati pa bomo vsaj za silo rešili ta problem. Dele, ki nam zavzamejo največ prostora, bomo pričeli najprej obdelovati na novih polavtomatih, tako da ubla-

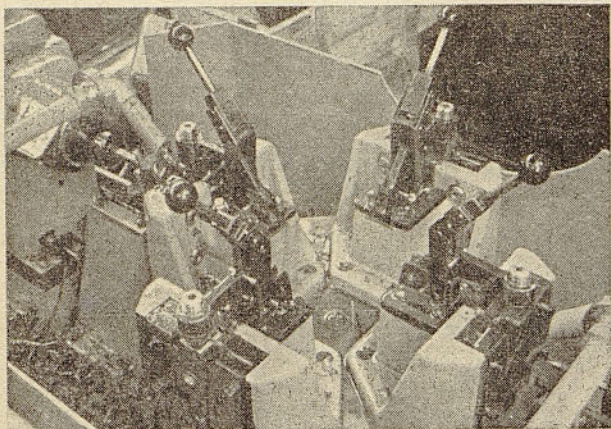
Polavtomat »Variomatic«

štedenega časa, pa moramo upoštevati, da je delo na novih strojih veliko lažje in enostavneje.

Tudi pri prednjem ležajnem pokrovu za 130 W Dinamo smo dosegli velik prihranek z novim strojem. Pokrov obdelamo še enkrat hitreje kot po starem obdelovalnem postopku.

Navedel sem samo nekaj primerov, ki kažejo pravo smer razvoja obdelave v proizvodnji. Želimo pa, da bi se razvoj take obdelave še pospešil.

»Steinel« — za vrtanje lež. pokrova 130 W
Foto: Edo Primožič

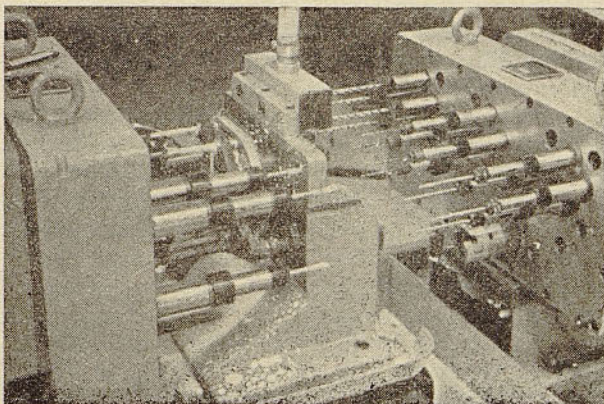

»Steinel« — za vrtanje polovih čevljev

žimo, že preden steče obdelovalna linija za avtoelektriko, prostorno stisko, v kateri se nahajamo.

Sedaj pa še nekaj številčnih podatkov. Za priključno tuljko za števec smo prej porabili 2 uri za 100 kosov. Ker pa smo jih za montažo rabili dnevno 4000 kosov, je moralo delati pri vrtanju in vrezovanju navoja kar 8 delavk dnevno. Na novem »Variomatic« vrtalnem polavtomatu pa porabimo za 100 kosov le 6 minut ter bo vso potrebno količino podelala ena sama delavka.

Za 100 polovih čevljev smo za vrtanje in vrezovanje navojev porabili po starem 3 ure. Na Steinelu pa izdelamo enako količino v 0,80 ure. Poleg pri-

Se nekaj

ZANIMIVOSTI

OSEBNA potrošnja od 1. januarja do 30. septembra 1959 — —

Kategorija	Januar—avgust		
proizvodov	1957	1958	1959
prehranbeni	38,1	37,2	36,3
neprehranbeni	61,9	62,8	63,7

Skupna vrednost osebne potrošnje v prvih tromesečjih letošnjega leta je za 15 odstotkov večja od vrednosti osebne potrošnje v istem razdobju lanskega leta. Na poedinega prebivalca to povečanje znaša 13,5 odstotka. Ta porast je večji tako od stopnje lanskega leta kot od stopnje lanskega leta. Na poedinega prebivalca to povečanje znaša 13,5 odstotka. Ta porast je večji tako od stopnje lanskega leta kot od stopnje lanskega leta. Na poedinega prebivalca to povečanje znaša 13,5 odstotka.

Skupna neto sredstva za osebno potrošnjo so porasla za 16,1 odstotka v odnosu na isto periodo lanskega leta. Kupni fondj prebivalcev so povečani za 17,6 odstotka, v prvih osmih mesecih letošnjega leta je bil skupni promet blaga v trgovini na malo povečan za 15,8 odstotka.

Tako v preteklem letu kot letos se je povečal odnos v prometu v korist neživilskih proizvodov. Če odgovarjajočo periodo v predlanskem letu označimo s 100, dobimo naslednji odstotek udeležbe posameznih kategorij proizvodov v skupnem prometu na malo (brez prodajaln mešanega blaga):

Podatki o premikih osebne potrošnje kmečkega prebivalstva potrjujejo predvidevanja, da bo tudi tu prišlo do znatnega porasta. Denarni dohodki kmetijskih posestev na osnovi odkupov so šele v maju bili nad indeksom ustvarjenih dohodkov odgovarjajočega meseca lanskega leta. Letos v maju je kmetijstvo prejelo na osnovi odkupa za 6,6 odstotka več kot v maju lani. V juniju znaša to povečanje 9,4 odstotka, v juliju 8,7 odstotka, a v avgustu 22,9 odstotka in v septembru celo 24,6 odstotka.

(Po Ekonomski politiki od 31. oktobra 1959)

ZDAJ PA NEKAJ ZANIMIVOSTI ZA KADILCE

V tobačni industriji je zaposleno 6 odstotkov vseh zaposlenih v naši državi. Tobak in tobačni izdelki so pri izvozu soudeleženi z deležem od 5,6 odstotka.

V Jugoslaviji smo pridelali tobaka:

1939	okoli 16.500 ton
1956	30.700 ton
1957	63.500 ton

V državi imamo 11 podjetij za predelavo tobaka. Te tovarne letno zrežejo 18.000 ton tobaka, ter izdelajo 12 tisoč ton cigaret. Potrošnja tobaka se v naši državi stalno veča in smo zadnja tri leta dosegli višino približno 1 kilogram na prebivalca letno, dočim je še leta 1952 znašala približno 800 gr. V Sloveniji je ta povpreček še višji in doseže 1400 do 1500 gr na osebo letno.

Kljub temu stalnemu naraščanju potrošnje pa ostane letno približno 1700 ton tobačnih izdelkov v državi neprodanih, ki se kasneje vrnejo v tovarne v ponovno predelavo kot manjvredno blago.

Prebivalci Planine že nekaj časa opazujejo živahno dejavnost okoli izkopavanja temeljev za neko stavbo na bivšem športnem igrišču na Planini. Morda kdo izmed vas že ve, da tam začnajo graditi novo popolno osemletko z imenom »Stane Žagar«, po narodnem heroju Stanetu Žagarju, učitelju in organizatorju partizanskih enot na Gorenjskem. Šola, ki bo urejena kar najbolj moderno, bo nudila znanje malčkom prav tistih staršev, ki stanujejo na Planini, Čirčah in tudi v centru mesta, torej pretežni večini naših ljudi. Šola bo stala okoli 100 milijonov dinarjev, dograjena bo čez dobro leto in bo v jeseni 1962 že sprejela prve učence. Načrte zanjo je napravil ing. Navinšek, ki je napravil načrte že za šolo »Franceta Prešerna« in »Simona Jenka« ob Koroški cesti.

Kakor vsako leto je tudi letos aktivnost športnikov največja v jesenskih terminih, predvsem pa v oktobru. — V navedenem mesecu pa so vsakoletna tekmovanja v počastitev »Dneva republike« in prvenstva tovarn, katera so že v teku, a delno tudi že končana. Športno srečanje s kolektivom »Motor« iz Škofje Loke je za Iskra bolj neuspeh kakor pa uspeh, predvsem pa v nogometu, kjer bi bil rezultat za »Iskrane« lahko porazen, če bi se domačini bolj prizadevali potisniti žogo med vratnice. Seveda bi pa tudi Iskrani lahko vsaj izenačili, saj so zastreljali dve enajstmetrovki, in to celo naši najboljši. Kaj hočemo, pa drugič več uspeha! Tekmovanje v kegljanju pa je bilo bolj podobno šali, zaradi izredno

slabega enosteznega kegljišča. Iz tega razloga so metali tudi samo po 30 lučajev. V namiznem tenisu pa je poleg »Motorja« in »Iskre« tekmovala še vajeniška šola Škofja Loka. Rezultati tekmovanja so naslednji:

Nogomet: Motor : Iskra 2 : 1; Namizni tenis: Motor : Iskra 5 : 2, Vajeniška šola : Iskra 0 : 5, Motor : Vajeniška šola 5 : 0; streljanje: Iskra 507 krog., Motor 478 krogov, Vajeniška šola 285 krogov; medtem ko je bilo v šahu Motor : Iskra 11,5 : 41,5.

Zelo izdatna zmaga je bila torej le v streljanju in pa v šahu. Upamo, da bo povratno tekmovanje za naše bolj uspešno.

Izredno lepo zmago pa so športniki Iskre dosegli v srečanju s »Tovarno pisalnih strojev« Savlje-Ljubljana. Zmago so beležili v vseh panogah z naslednjimi rezultati:

Nogomet: Iskra : TOPS 4 : 1; streljanje z zračno puško: Iskra 822 krogov, TOPS 662 krogov; namizni tenis: Iskra : TOPS 5 : 0; kegljanje (6 krat 100 lučajev): Iskra : TOPS 2328 : 1932, (borbena past.): Iskra : TOPS 354 : 252; šah: Iskra : TOPS 5 : 1.

Lepo uspelo športno prireditev pa so imeli letos že drugič naši motoristi in avtomobilisti — brez udeležbe vodilnih uslužbencev, ki verjetno niso imeli časa — z ocenjevalno vožnjo. Vožnja je potekala od startnega mesta izpred tovarne mimo našega obrata Lipnica do I. kontrole pod Radovljico. Dalje preko Lesc, Bleda do Bohinjske Bistrice, kjer je bila II. kontrola. Najtežja pa je bila tretja etapa z vožnjo preko Rovtarice do cilja pred tovarno »Niko« v Železnikih. Na tej etapi je več motoristov po »pomoti« zavozilo v jarek, k sreči brez posledic. Skupno je startalo okoli 60 vozačev, od tega samo 10 avtomobilistov. — Rezultati tekmovanja so naslednji:

Kategorija A-motorji:

1. Boris Leskovar s startno številko 7 — brez kazenskih točk;
2. Alojz Mlakar s startno številko 46 — brez kazenskih točk;
3. Jože Pokljukar s startno številko 50 — brez kazenskih točk;
4. Mirko Kogej s startno številko 27 — z desetimi kazenskimi točkami;
5. Damijan Hafner s startno številko 31 — z desetimi kazenskimi točkami.

Kategorija B-avtomobili:

1. Rajko Cankar s startno številko 101 — s petimi kazenskimi točkami;
2. Peter Mihelič s startno številko 103 — z desetimi kazenskimi točkami;
3. Branko Štremfelj s startno številko 102 — z 10 kazenskimi točkami;
4. Mirko Križnar s startno številko 107 — z desetimi kazenskimi točkami;
5. Pavel Janc s startno številko 105 — z dvajsetimi kazenskimi točkami.

Po tekmovanju so prvoplasirani prejeli lepa praktična darila.

Odbojkaška ekipa je gostovala v tovarni »Tomos« v Kopru. Ob tej priložnosti so si ogledali tovarno. popoldne pa so odigrali tekmo, ki se je končala z zmago Iskre z rezultatom 3 : 1 (15 : 9, 12 : 15, 15 : 7, 15 : 10). Povratno srečanje pa je bilo v Kranju, kjer je bila zmaga izdatnejša, in sicer 3 : 0 (15 : 2, 15 : 3, 15 : 7).

Naše novo letovišče

Medveja...

Foto: Edo Primožič

POPRAVEK

V reviji ISKRA št. 11/59, stran 247 pri članku »Brno« je nastala neljuba pomota.

Pravilno se glasi: »Povprečna plača zaposlenega na mesec je okoli 1500 Kč«. Prav tako je na strani 254 izpadla razpredelnica »rezultat prodaje za mesec november«, ki jo naknadno priobčujemo.

Panoge	Plan	Izvršeno	v %
Avtoelektrika	110,000.000	134,490.224	123
Kinoakustika	50,000.000	153,539.135	307
Mer. tehnika	190,000.000	264,154.368	139
Telefonija	150,000.000	200,787.176	134
Usluge	10,000.000	19,107.932	191
Skupaj din	510,000.000	772,078.835	151

